ICS ADVISEURS

MEIERIJSTAD

skopos

SAAM*

VeRdi onderwijs

vereniging ons middelbaar onderwijs samen groeien

hub noord-brabant

ELDE COLLEGE
Onderweg naar jou!

Integraal Huisvestingsplan primair en voortgezet onderwijs 2028-2043

Investeren in een sterk onderwijsmilieu

(status: werkdocument in ontwikkeling)

Opdrachtgever
Gemeente Meierijstad

Datum
4 september 2026

Referentienummer
2250585/20260904/ODSK

Auteur(s)
Joëlle Wijntjens, Onno Damen en Sandra Kolen

Onderdeel van **ICS Ruimteregie Groep BV**

ICS
ADVISEURS

Inhoudsopgave

1. Inleiding 5
1.1 Aanleiding en context 5
1.2 Doelstelling 5
1.3 Status IHP 6
1.4 Reikwijdte 6
1.5 Proces 6
1.6 Leeswijzer 6

2. Context 7
2.1 Rollen en verantwoordelijkheden 7
2.2 Het Leidmotief/leitmotiv 10
2.3 Interpretatie strategie van tellen 11

3. Beleidskader 13
3.1 Vraag en aanbod en evenwichtige spreiding 13
3.2 Doorlopende ontwikkellijn 16
3.2.1 Kindcentra/MFA 16
3.2.2 Samenwerking primair en voortgezet onderwijs 16
3.3 Inclusiever onderwijs 17
3.4 Dunbevolktheidstoeslag (stand juni 2025) 19
3.5 Onderwijs voor nieuwkomers 19
3.6 Toekomstbestendig huisvesten 20
3.7 Breder denken en samenwerken 23
3.8 Inclusie, gezondheid en bewegen 24
3.8.1 Toegankelijkheid 24
3.8.2 Binnenklimaat 24

CONC

3.8.3 Bewegen en bewegingsonderwijs 25
3.9 Klimaatakkoord en duurzaamheid 27
3.10 Flexibel bouwen: modulair en adaptief 29
3.11 Standaardisatie 30
3.12 Maatregelen 30
Maatregel 1: (Vervangende) nieuwbouw 31
Maatregel 2: Renovatie – 40 jaar levensduurverlengend 31
Maatregel 3: Positie herschikking 32
Maatregel 4: In stand houden 32
Maatregel 5: Afstoten 33

CONCEPT

De inhoud van deze uitgave is eigendom van ICS Adviseurs B.V. te Zwolle. Enkel de opdrachtgever waarmee ICS Adviseurs B.V. een overeenkomst is aangegaan, heeft een gebruiksrecht voor deze uitgave. De inhoud en omvang van dat gebruiksrecht zijn vastgelegd in de algemene voorwaarden van ICS Adviseurs B.V., gedeponeerd bij de Rechtbank Overijssel onder nummer 9/2021, dan wel in de overeenkomst zoals hiervoor bedoeld. Elk ander gebruik van deze uitgave, door opdrachtgever en of derden is uitgesloten, inhoudende dat niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, via internet, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van ICS Adviseurs B.V.

Dit werkdocument zal uiteindelijk groeien en uitmonden in een actueel IHP Onderwijs Meierijstad dat voorgelegd gaat worden aan stuurgroep, college en gemeenteraad. Het uiteindelijke document bevat een inleidend hoofdstuk, beleidskader, analyse huidige en toekomstige situatie, planvorming, financiën, implementatieafspraken en slotsom met aanbevelingen.

Op dit moment is het werkdocument aan het groeien waarbij het accent ligt om te komen tot een actueel beleidskader. Het werkdocument kent op dit moment de volgende opbouw:

Hoofdstuk 1: Inleiding

Dit gaat over aanleiding, doelstelling, status, reikwijdte en proces van het IHP.

Hoofdstuk 2: Context

Dit gaat over rollen en verantwoordelijkheden. Daarnaast een beschrijving van het Leidmotief/leitmotiv.

Hoofdstuk 3: Beleidskader

Dit hoofdstuk bevat de visie en ambities ten aanzien van onderwijs en onderwijshuisvesting.

CONCEPT

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en context

De gemeente Meierijstad heeft de afgelopen jaren uitwerking gegeven aan de onderwijshuisvesting op basis van het huidig Integraal Huisvestingsplan (IHP) 2022-2037. Dit document betreft een actualisatie van dat IHP, waarmee de gemeente aansluit op de Wet planmatige aanpak onderwijshuisvesting. Hierin worden gemeenten verplicht een IHP vast te stellen en deze elke vier jaar te actualiseren. Dit nieuwe IHP voor de periode 2028-2043 bouwt voort op het huidige IHP: de onderwijsvisie en ambities vormen daarvoor een sterk en actueel fundament.

Voortgang projecten IHP 2022-2037

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de voortgang van de projecten uit het IHP 2022–2037:

Scenario	Status
Nieuwbouw De Sterjasmijn (voorheen Antonius van Padua)	Gerealiseerd in 2021
Uitbreiding Maria Ter Heide	Gerealiseerd in 2023
Nieuwbouw De Wijzelaar (voorheen De Bunders)	Gerealiseerd in 2024
Uitbreiding De Beemd	Gerealiseerd in 2024
Nieuwbouw Bernadette	Gerealiseerd in 2025
Uitbreiding De Vijfmaster	Gerealiseerd in 2026
Nieuwbouw MFA De Groene Long	Gerealiseerd in 2026
Tijdelijke huisvesting Veghels buiten	Gerealiseerd in 2026
Nieuwbouw De Regenboog (Wijbosch)	Voorlopig ontwerp
Nieuwbouw De Empel	Voorlopig ontwerp
Nieuwbouw Veghels buiten	In voorbereiding
Nieuwbouw Elde College gebouw B 2025 + inpassing gebouw A/C	In voorbereiding
Nieuwbouw Odaschool	In voorbereiding
Nieuwbouw Nicolaas	In voorbereiding

1.2 Doelstelling

Dit IHP is opgesteld in lijn met de Wet op het primair onderwijs (WPO), Wet voortgezet onderwijs (WVO) en Wet op de expertisecentra (WEC). De landelijke richtlijn IHP van Programma Onderwijshuisvesting (maart 2026) volgend, geeft het IHP inzicht in:

- Een beschrijving van elk schoolgebouw op het grondgebied van de gemeente.
- De geraamde investeringsbedragen per schoolgebouw voor de voorzieningen in de huisvesting, bedoeld in artikel 92 van de WPO, artikel 6.2 van de WVO en artikel 90 van de WEC, voor een periode van vier jaar, met een doorkijk van 12 jaar.
- Het beleid voor de onderwijshuisvesting in relatie tot de prognose van het aantal leerlingen in de gemeente in de periode waarop het plan betrekking heeft.

Naast de wettelijke kaders omvat het IHP beleidsinhoudelijke doelstellingen. Deze inhoudelijke doelstellingen hebben verbinding met de onderwijshuisvesting en geven richting aan de keuzes die de komende jaren worden gemaakt. In hoofdstuk 2 (Beleidsuitgangspunten) worden deze doelstellingen verder toegelicht.

Het IHP is daarmee een strategisch document dat richting geeft aan investeringen in onderwijsvoorzieningen in Meierijstad. Het benoemt de grootste knelpunten en wijst de weg naar heldere oplossingen — nu en in de toekomst.

CONCEPT

1.3 Status IHP

Het IHP is een koersdocument en geen blauwdruk, waardoor er ruimte blijft voor verantwoorde flexibiliteit. Deze flexibiliteit is ook benodigd voor ontwikkelingen waarop nu geen (duidelijk) antwoord is, zoals een mogelijke stelselwijziging voor de kinderopvang.

Het plan krijgt status met een vaststellingsbesluit vanuit de gemeenteraad. Daarmee is voor alle partijen helder welke investeringen wanneer worden verwacht. Over investeringen na de eerste periode van vier jaar neemt de gemeenteraad aparte besluiten. Naast de investering van de gemeente is ook sprake van investering vanuit schoolbesturen, binnen de kaders van de geldende wet- en regelgeving. Als partijen zich onverhoopt niet aan het IHP (kunnen) houden of er onderling niet uitkomen, wordt teruggevallen op de verordening onderwijshuisvesting van de gemeente.

1.4 Reikwijdte

Dit IHP heeft betrekking op alle onderwijsvoorzieningen en voorzieningen voor het bewegingsonderwijs in de gemeente Meierijstad. De investering voor de eerste vier jaar (2028-2031) staan in het IHP en worden voorgelegd aan de gemeenteraad. De raad neemt hierover een besluit en verwerkt de bedragen in de meerjarenbegroting. Het budget per project is nog niet definitief. Voor elk project wordt later een aparte aanvraag ingediend[1]. Voor de daaropvolgende twaalf jaar (2032-2043) biedt het IHP een indicatieve doorkijk. In totaal beslaat het IHP een periode van zestien jaar (2028-2043).

De gemeente Meierijstad heeft in totaal 35 scholen voor primair onderwijs, 2 scholen voor speciaal onderwijs en 3 scholen voor voortgezet onderwijs. Er zijn 6 schoolbesturen actief: SKOPOS, Verdi, SAAM*, Hub Noord-Brabant[2], OMO[3] en Stichting Sterk Regionaal Onderwijs.

In de gemeente Meierijstad zijn 27 binnensportlocaties aanwezig die gebruikt worden voor het bewegingsonderwijs. Een aantal van deze locaties beschikt over meerdere zaaldelen

Vanuit de kindcentrumgedachte en een doorlopende leerlijn gaat het IHP ook over de huisvesting van kinderopvangorganisaties die samenwerken met onderwijs en/of in hetzelfde gebouw zijn gehuisvest.

1.5 Proces

Het voorliggende IHP is opgesteld onder begeleiding van ICSadviseurs en in samenwerking met de schoolbesturen van het primair, gespecialiseerd en voortgezet onderwijs en vertegenwoordigers van de gemeente. Ook de kinderopvangpartners van het onderwijs en vertegenwoordigers van de samenwerkingsverbanden 30 05 en 30 06 zijn geconsulteerd bij het opstellen van dit IHP.

Over het voorliggende IHP is het wettelijk voorgeschreven op overeenstemming gericht overleg (OOGO) met de schoolbesturen gevoerd. Uiteindelijk stelt de gemeenteraad op voorstel van het college van burgemeester en wethouders het IHP vast.

1.6 Leeswijzer

Het IHP bestaat uit de volgende hoofdstukken:

Hoofdstuk 2 …
Hoofdstuk 3 …

Nog op te nemen: Gedurende het proces wordt dit nader aangevuld.

[1] Daarbij hoeft de noodzaak van de aanvraag niet meer getoetst te worden aan de verordening, omdat deze al is vastgesteld in het IHP.
[2] Hierna Hub.
[3] Voor OMO geldt een doordecentralisatieafspraak: de zorg voor onderwijshuisvesting is gedelegeerd aan het schoolbestuur. In lijn met de wet vermeldt dit IHP voor welke scholen en voor welke termijn dit geldt. Zie paragraaf 3.1 voor een nadere toelichting.

CONCEPT

ICS
ADVISEURS

2. Context

Dit hoofdstuk gaat over de context van het IHP. Het geeft een beschrijving van rollen en verantwoordelijkheden. Daarnaast is het Leidmotief/leitmotiv beschreven en de interpretatie van de strategie van tellen.

2.1 Rollen en verantwoordelijkheden

Rol van de gemeente

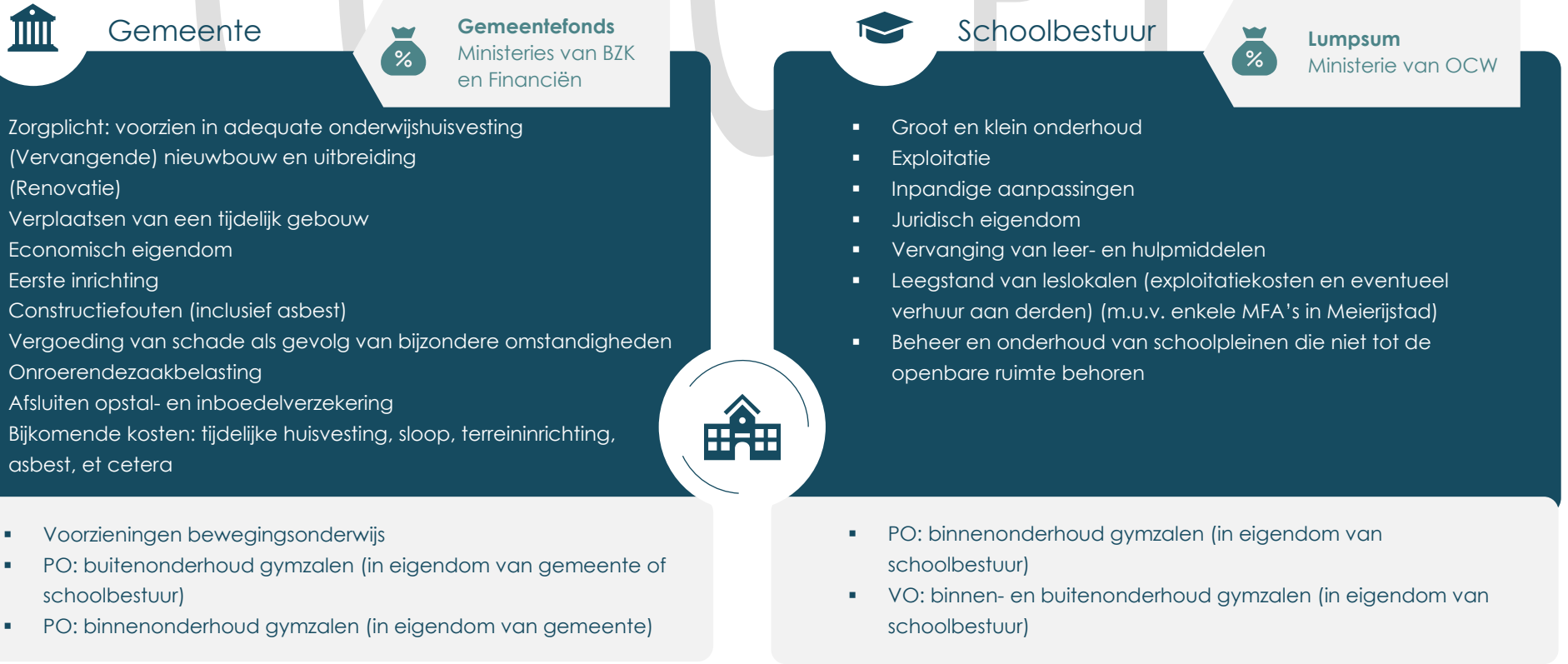
De gemeente heeft de wettelijke zorgplicht om te voorzien in voldoende en kwalitatief goede onderwijshuisvesting. Deze plicht is verankerd in de WPO, WVO en WEC en omvat onder meer (vervangende) nieuwbouw, uitbreiding, eerste inrichting, onderwijsleerpakketten en herstel bij constructiefouten of bijzondere omstandigheden. Onderdeel van de Wet planmatige aanpak onderwijshuisvesting (nader toegelicht op pagina 11) is dat renovatie toegevoegd wordt aan de voorzieningen in de onderwijshuisvesting waarvoor de gemeente verantwoordelijk is.

De financiering loopt via de algemene uitkering uit het Gemeentefonds. De gemeente is vrij deze middelen naar eigen inzicht te besteden en weegt investeringen in onderwijshuisvesting af tegen haar overige taken en verantwoordelijkheden.

Rol van het onderwijs

Schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor de inhoud van het onderwijs en voor het onderhoud, inpandige aanpassingen, exploitatie en het beheer van de onderwijshuisvesting. Ook schoolterreinen behoren tot de verantwoordelijkheid van de schoolbesturen. Hiervoor ontvangen zij van het Rijk een lumpsumvergoeding.

CONCEPT

De Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Meierijstad biedt het juridische kader voor voorzieningen in de onderwijshuisvesting. In het verlengde van de verordening biedt voorliggend IHP het strategische programma voor onderwijshuisvesting.

Eigendom

Op grond van de onderwijswetgeving geldt als uitgangspunt dat het bevoegd gezag van een school juridisch eigenaar is van het schoolgebouw. Het economisch claimrecht ligt bij de gemeente: bij het einde van de levensduur van het gebouw of bij sluiting van de school valt het gebouw toe aan de gemeente.

Het eigendom van een schoolgebouw kan evenwel ook bij de gemeente zelf of bij een derde partij — zoals een woningcorporatie of projectontwikkelaar — berusten. In de gemeente Meierijstad is dat in een aantal gevallen zo geregeld. Eén school is eigendom van een woningcorporatie, één van een projectontwikkelaar en meerdere schoolgebouwen zijn in eigendom van de gemeente. Dit doet zich met name voor bij multifunctionele accommodaties (MFA's). In deze situaties draagt de gemeente zorg voor het beheer en onderhoud van het gebouw en betalen de gebruikers een vergoeding aan de gemeente; voor scholen geldt een bruikleenovereenkomst in combinatie met een vergoeding voor onderhoud. Voor de andere gebruikers niet zijnde onderwijs geldt een huurovereenkomst in combinatie met een huurvergoeding en een vergoeding voor exploitatiekosten.

Stichten van scholen

Bij het stichten van een school zijn verschillende partijen betrokken met elk een eigen verantwoordelijkheid:

- Het schoolbestuur (bevoegd gezag) is verantwoordelijk voor het indienen van de stichtingsaanvraag, het voldoen aan de bekostigingsnormen en de inhoudelijke inrichting van het onderwijs.
- Het Rijk beoordeelt de aanvraag en besluit over de bekostiging op basis van de wettelijke stichtingsnormen.
- De gemeente is verantwoordelijk voor de huisvesting van de nieuwe school. Zodra een school voor bekostiging in aanmerking komt, is de gemeente verplicht tijdig te voorzien in adequate onderwijshuisvesting. Dit volgt uit de zorgplicht zoals vastgelegd in de WPO, WVO en WEC.

Sluiten of fusie van scholen

De beslissing om een school te sluiten ligt uitsluitend bij het schoolbestuur. Een sluiting is een ingrijpend besluit met grote gevolgen voor leerlingen, personeel, ouders en de bredere gemeenschap. Een schoolbestuur zal een dergelijke keuze dan ook zorgvuldig en weloverwogen maken.

De gemeente vervult bij een voorgenomen sluiting een faciliterende rol. Schoolbestuur en gemeente treden vroegtijdig met elkaar in overleg om de gevolgen in kaart te brengen en gezamenlijk naar oplossingen te zoeken. Daarnaast heeft de gemeente een anticiperende rol door demografische ontwikkelingen in beeld te brengen via het laten opstellen van leerlingenprognoses.

Daarnaast besluiten schoolbesturen tot fusie, bestuurlijk of op schoolniveau, wanneer dit bijdraagt aan de continuïteit en kwaliteit van het onderwijs. Een schoolbestuur is daarbij wettelijk verplicht een fusie-effectrapportage (FER) op te stellen. De gemeente heeft hierin een formeel adviesrecht over de gevolgen voor het onderwijsaanbod in de gemeente.

Een fusie heeft doorgaans directe gevolgen voor de huisvesting: het kan leiden tot leegstand of juist tot de behoefte aan een groter of nieuw gebouw. Schoolbestuur en gemeente treden vroegtijdig in overleg om de gevolgen in kaart te brengen en gezamenlijk naar oplossingen te zoeken. De gemeente is verantwoordelijk voor het tijdig voorzien in adequate huisvesting.

Bouwheerschap (zie verder uitvoeringsafspraken)

Volgens de onderwijswetgeving ligt het bouwheerschap in beginsel bij het schoolbestuur (bevoegd gezag). Per project treden schoolbestuur en gemeente vroegtijdig in overleg over de invulling hiervan. In onderlinge afstemming kan worden besloten het bouwheerschap bij de gemeente te leggen, voorbeelden hiervoor kunnen zijn bij de ontwikkeling van een multifunctionele accommodatie of de renovatie van een monumentaal gebouw.

CONCEPT

Bij elk bouwproject zijn beide partijen actief betrokken. Ligt het bouwheerschap bij het schoolbestuur, dan neemt de wethouder deel aan de stuurgroep en geeft de gemeente via een beschikking de kaders af waarbinnen het schoolbestuur het bouwproject realiseert. De gemeente heeft hierin een kaderstellende en faciliterende rol. De gemeente stuurt daarbij op publieke belangen, wettelijke taken, beleidsmatige kaders en de beschikbare middelen. Het schoolbestuur stuurt op de totstandkoming van een toekomstbestendig, functioneel en passend onderwijsgebouw.

Ligt het bouwheerschap bij de gemeente, dan is het schoolbestuur vertegenwoordigd in zowel de projectgroep als de stuurgroep.

In beide situaties wordt elke fase van het project afgesloten met een fasedocument, waarmee de stuurgroep formeel akkoord geeft op de voortgang.

Gemeente en schoolbestuur werken hierin samen vanuit vertrouwen, transparantie en wederzijds respect voor elkaars wettelijke verantwoordelijkheid.

Doordecentralisatie

In Meierijstad geldt een doordecentralisatie (DDC) overeenkomst met Vereniging Ons Middelbaar Onderwijs (OMO) voor de twee scholen Zwijsen College en Fioretti College. Sinds 2002 draagt OMO zelf de verantwoordelijkheid voor grootschalige huisvestingsprojecten voor deze scholen. De gemeente bekostigt dit via een jaarlijkse vergoeding per leerling. De zorgplicht blijft bij de gemeente, maar de uitvoering ligt bij OMO. Als OMO er niet in slaagt te voorzien in goede huisvesting, kan de gemeente worden aangesproken. De gemeente houdt dus een toezichthoudende rol, maar bemoeit zich niet met de dagelijkse uitvoering.

De overeenkomst geldt voor onbepaalde tijd en is ingegaan op 1 januari 2002. Elke vijf jaar bezien partijen uiterlijk op 1 juli, in het voorafgaande jaar, of bijstelling nodig is.

De financiële kaders binnen de doordecentralisatie overeenkomst zijn gebaseerd op de minimale wettelijke eisen. Ambities uit dit IHP die deze eisen overstijgen, vragen om aanvullende financiële middelen en maken geen onderdeel uit van de huidige doordecentralisatie afspraken

CONCEPT

Er zijn twee ontwikkelingen die, naar verwachting, gedurende de looptijd van dit IHP in werking treden.

Wet planmatige aanpak onderwijshuisvesting

Op 7 juli 2026 heeft de Eerste Kamer de Wet planmatige aanpak onderwijshuisvesting aangenomen. Pas na publicatie in het Staatsblad is de wet officieel inwerking.

De wet heeft als doel het stelsel van onderwijshuisvesting te verbeteren. Het stimuleert gemeenten en schoolbesturen om gezamenlijk te komen tot een meer planmatige en doelmatige aanpak van de bouw, het beheer en het onderhoud van schoolgebouwen in het funderend onderwijs.

De wet bestaat uit drie hoofdmaatregelen:

- Gemeenten worden verplicht een Integraal Huisvestingsplan (IHP) vast te stellen en schoolbesturen een meerjarenonderhoudsplan (MJOP);
- Het begrip 'renovatie' wordt toegevoegd aan de voorzieningen in de onderwijshuisvesting waarvoor de gemeente verantwoordelijk is;
- In het primair onderwijs wordt, net als in het voortgezet onderwijs, de mogelijkheid gecreëerd om exploitatieoverschotten te investeren in huisvesting (opheffing van het investeringsverbod).

Wetsvoorstel financiering kinderopvang

In oktober 2025 is het wetsvoorstel Wet financiering kinderopvang voor internetconsultatie opengesteld. Het voorstel wijzigt de financiering fundamenteel: vanaf 1 januari 2029 betaalt de overheid 96% van de kosten rechtstreeks aan kinderopvangorganisaties en gastouderbureaus, waardoor kinderopvang voor werkende ouders nagenoeg gratis wordt. Om te borgen dat publieke middelen ook daadwerkelijk aan kinderopvang ten goede komen, wordt kinderopvang aangemerkt als dienst van algemeen economisch belang (DAEB).

De gevolgen voor de huisvesting zijn nog onzeker, maar een stijgende vraag naar kinderopvang — en daarmee een grotere ruimtebehoefte — ligt in de lijn der verwachting.

2.2 Het Leidmotief/leitmotiv

De gemeenteraad heeft eerder rondom onderwijshuisvesting het stuk 'Bouwen op leerlingaantallen' gekregen en besproken. In dat stuk is het gegaan over de termen 'forecasting' en 'foresighting'. In andere woorden ging het over tellend vooruitzien of vertellend vooruitzien. Beleid wordt sterker als het een verhaal heeft dat iedereen kan onthouden en waaraan iedereen die betrokken is bij het opstellen en uitvoeren van het beleid zich kan optrekken. Ook het IHP Onderwijs kan vertellend beleid worden. Dan is het wel noodzakelijk om een 'Leidmotief/leitmotiv (hierna: leidmotief) te hebben. Dit leidmotief is een centraal thema waaraan beleidskeuzes en uitvoeringsafspraken opgehangen kunnen worden.

Voor het IHP Onderwijs Meierijstad is het leidmotief: weerbaarheid. Uit het eerdergenoemde stuk van 'Bouwen op leerlingaantallen' en de dialoog in de gemeenteraad is een behoefte van 'weerbaarheid' naar voren gekomen. Het is een vorm van controle maar ook vooruitzien die leidt tot toekomstbestendige en robuuste afspraken.

Weerbaarheid als leidmotief vertaalt zich voor het IHP Onderwijs in:

- Weerbaarheid in mensen: een IHP regelt uiteindelijk de huisvesting, maar het draait om de ontwikkelkansen en kansengelijkheid van jonge inwoners (0-20 jaar) in de gemeente Meierijstad. Diverse professionals en professionele organisaties zijn dagelijks bezig om kinderen te laten ontwikkelen tot jongvolwassen die weerbaarheid naar de toekomst. Goede gebouwen kunnen daarin ondersteunen.
- Weerbaarheid in voorzieningen: door goede afspraken te maken over welke voorzieningen en hoe deze worden vormgegeven ontstaat weerbaarheid naar de veranderende klimaatomstandigheden, naar verandering in vraag, naar verandering in ontmoeting, naar langdurig gebruik van deze maatschappelijke voorzieningen.
- Weerbaarheid in uitvoering: door heldere afspraken te maken over spelregels voor de uitvoering kunnen betrokkenen beter vanuit hun rol bijdragen. Gekoppeld aan toekomstbestendige financiële afspraken ontstaat zo een weerbaar arsenaal aan kindvoorzieningen.

Zo kan toegewerkt worden naar een toekomstbestendige en weerbare onderwijshuisvesting in de gemeente Meierijstad.

Dit leidmotief sluit naadloos aan bij de Lokaal Educatieve Agenda Meierijstad 2026-2030, waarin de drie pijlers - focus op taal, aandacht voor gezonde groei en samen ruimte bieden aan talent - de inhoudelijke basis vormen voor het lokale onderwijsbeleid. Waar de LEA het inhoudelijke 'wat en waarom' beschrijft, vertaalt het IHP deze ambities in het fysieke 'hoe': flexibele huisvesting en voorzieningen die de ontwikkelkansen van jonge inwoners optimaal ondersteunen.

2.3 Interpretatie strategie van tellen

Uit het rapport "De politiek van tellen in de onderwijshuisvesting van Meierijstad" blijkt dat er gebeurtenissen zijn die moeilijk voorspelbaar zijn in timing en effect, bijvoorbeeld demografische schommelingen. Om hier goed op in te kunnen spelen, kiezen we in dit IHP voor de strategie robuustheid.

Een robuuste aanpak betekent dat bij (vervangende) nieuwbouw of renovatie bewust iets meer ruimte wordt gecreëerd dan op basis van de huidige leerlingenprognoses strikt noodzakelijk is. Dit biedt kansen voor:

- Een buffer om ontwikkelingen in leerlingenaantallen te kunnen opvangen (ook gedurende het schooljaar bij instroom).
- Het voorkomen van inzet van dure tijdelijke oplossingen zoals noodlokalen.
- Het inspelen op hedendaagse ontwikkelingen en uitdagingen, zoals inclusiever onderwijs.

Deze strategie brengt ook verantwoordelijkheid met zich mee. Daarom hebben we aandacht voor:

- Het gebouw zo ontwerpen dat het kan meegroeien of krimpen met veranderende leerlingaantallen. Ruimten zijn multifunctioneel inzetbaar en kunnen bij dalende leerlingaantallen worden herbestemd voor andere functies, zonder ingrijpende aanpassingen of grote aanvullende investeringen.
- Kostenefficiëntie: tijdelijke oplossingen brengen hoge eenmalige kosten met zich mee waarop niet wordt afgeschreven. Door robuust te bouwen worden deze kosten vermeden.
- De lange termijn: de iets hogere afschrijvingslasten als gevolg van extra vierkante meters wegen op tegen de kosten van tijdelijke maatregelen.

De financiële verdeling is als volgt: de extra vierkante meters komen voor rekening van de gemeente; de hogere exploitatielasten zijn voor rekening van het schoolbestuur.

Door de extra aandachtspunten wordt ook aangesloten bij de strategie agiliteit. Er kan vlot geacteerd worden op onverwachte situaties en snel op- en afgeschaald worden. Terwijl ondertussen de hoge kosten van tijdelijke maatregelen (het plaatsen en verplaatsen van units vanuit agiliteit) vermeden worden. De robuuste aanpak is een vorm van permanente agiliteit (lees: ruimte beschikbaar, die schakelen mogelijk maakt) samen met de aandachtspunten.

CONCEPT

Richtinggevende beleidsuitgangspunten:

- Robuust bouwen bij nieuwbouw: Bij nieuwbouw plannen we schoolgebouwen iets ruimer dan de prognose laat zien. Die extra ruimte werkt als buffer voor onverwachte ontwikkelingen.
  - Concreet betekent dit: bouwen voor het stabiele leerlingenaantal gedurende de periode van 15 jaar. Een eventuele piek wordt opgevangen door realisatie van modulaire/flexibele bouw. Dit geldt voor (vervangende) nieuwbouw en renovatie (al kan daar ook de keuze gemaakt worden om bewust een deel te laten staan).
  - Voorbeeld: een basisschool verwacht gemiddeld 1.200 m² nodig te hebben, maar kent de eerste zeven jaar een piek van 1.500 m². Bouwen op het gemiddelde zou tot jarenlang noodlokalen leiden. Door te bouwen op de piek is het gebouw direct passend, waarmee onrust, extra kosten of kwaliteitsverlies worden voorkomen. Na de piekperiode ontstaat ruimte die flexibel ingezet kan worden, bijvoorbeeld voor andere maatschappelijke functies.

CONCEPT

3. Beleidskader

Coalitieakkoord 2026-2030

In het coalitieakkoord 2026–2030 van de gemeente Meierijstad is onderwijs als afzonderlijk programma opgenomen (Programma 4). Daarmee onderstreept het college het belang van onderwijs als fundament voor de ontwikkeling van de gemeente.

Een van de centrale speerpunten is de ontwikkeling van een beroepsonderwijscampus, die als kennis- en innovatiecentrum fungeert. Daarnaast zet het college in op hybride leeromgevingen, waarbij theorie en praktijk nauw op elkaar aansluiten, en op aandacht voor basisvaardigheden en mentale weerbaarheid van leerlingen.

Er wordt ingezet op basisonderwijs dicht bij huis en in elke kern en passende en toekomstbestendige onderwijshuisvesting met aandacht voor verkeersveiligheid rondom scholen. Bij investeringen in onderwijshuisvesting is het combineren van functies het streven, waarbij er speciale aandacht is voor het slim combineren met investeringen in sportaccommodaties (gecombineerd uitvoeren) en waarbij ook het principe van de barcode wordt meegewogen.

3.1 Vraag en aanbod en evenwichtige spreiding

De gemeente Meierijstad bestaat uit 13 kernen met daarbinnen, in met name de grotere kernen, meerdere wijken. Het uitgangspunt is in iedere kern/wijk één- of meerdere onderwijsvoorziening(en) te behouden, mits de kwaliteit van het onderwijs en de betaalbaarheid zijn gewaarborgd. Dit vanuit het belang van thuisnabij onderwijs. De kinderopvangpartners hebben aangegeven deze lijn te volgen en sluiten daarmee aan op het uitgangspunt van thuisnabije voorzieningen voor kinderen.

Schoolbesturen zijn primair aan zet om te bepalen in hoeverre een locatie (nog) voldoet aan de gestelde normen voor kwaliteit en betaalbaarheid. In kernen/wijken waar het aanbod in het geding komt, wordt de gemeente actief betrokken door het schoolbestuur. Enerzijds vanuit haar wettelijke verantwoordelijkheid voor onderwijshuisvesting, anderzijds vanuit haar beleidsinhoudelijke betrokkenheid bij het sociale domein (zoals integraal jeugdbeleid, maatschappelijke ondersteuning en leefbaarheid).

Daarnaast zijn onderwijsvoorzieningen[4] gesitueerd op toekomstbestendige en goed bereikbare locaties (zowel bestaande als nieuwe locaties). Hierbij wordt rekening gehouden met de ligging in het voedingsgebied, relaties tussen wijken en dorpen, fysieke barrières en de nabijheid van andere voorzieningen.

De gemeente werkt aan een Meierijstadse Barcode: een instrument dat inzichtelijk maakt of het voorzieningenaanbod – waaronder onderwijs – in balans is met het aantal inwoners in een gebied. De Barcode wordt ook ingezet bij woningbouwplannen, zodat tijdig in de planontwikkeling rekening kan worden gehouden met een goede spreiding van het voorzieningenaanbod.

Naast een aanbod per kern/wijk en een goede spreiding speelt een divers aanbod van onderwijsdenominaties en onderwijsconcepten ook een grote rol. De gemeente en schoolbesturen streven naar het in stand houden en het versterken van onderwijsdiversiteit ten behoeve van keuzemogelijkheid voor ouders en voor kinderen de mogelijkheid tot verschillende ontwikkelroutes.

(Voortgezet) speciaal onderwijs

Voor kinderen die beter tot ontwikkeling komen in een gespecialiseerde omgeving, blijven voorzieningen voor gespecialiseerd onderwijs noodzakelijk[5]. In Meierijstad verzorgt Hub dit onderwijs op twee locaties in Veghel. Per 1 augustus 2021 zijn het speciaal onderwijs (SO) en het speciaal basisonderwijs (SBO) samengevoegd in één gezamenlijke voorziening. Het

[4] Dit geldt voor alle typen onderwijsvoorzieningen.

[5] Het is aan schoolbesturen en het samenwerkingsverband om te bepalen welke leerlingen (doelgroep) wel of niet in een reguliere setting onderwijs krijgen.

voortgezet speciaal onderwijs (VSO) is op een afzonderlijke locatie gehuisvest.

Hub kent zeven leerlingprofielen. Voor leerlingen met profiel 1 en profiel 2, waaronder leerlingen met een forse gedragsmatige en specialistische ondersteuningsbehoefte, is binnen Meierijstad momenteel geen onderwijsvoorziening beschikbaar. De huidige huisvesting is niet als SO-/VSO-voorziening ontworpen en biedt onvoldoende mogelijkheden om het specialistische onderwijs, de begeleiding en de ondersteuning te organiseren die deze leerlingen nodig hebben. De functionaliteit van het gebouw, de beperkte en niet passend ingerichte buitenruimte, het ontbreken van specialistische voorzieningen en de onveilige verkeerssituatie vormen hierbij belangrijke belemmeringen.

Leerlingen moeten hierdoor worden afgewezen en zijn aangewezen op een andere SO- of VSO-school buiten Meierijstad. In veel gevallen is ook daar geen passende plek beschikbaar, waardoor leerlingen thuis komen te zitten. De gemiddelde wachtlijst bedraagt circa tien leerlingen, maar dit geeft niet de volledige behoefte weer, omdat leerlingen ook rechtstreeks worden afgewezen, buiten beeld zijn of buiten de regio worden geplaatst.

Hub wil vanuit haar maatschappelijke opdracht, samen met de gemeente en andere betrokken partijen, passend, inclusief en zo thuisnabij mogelijk onderwijs realiseren voor deze doelgroep. Een structureel passende huisvestingsoplossing maakt het mogelijk de kwaliteit en continuïteit van het onderwijs en de ondersteuning te verbeteren, uitval en thuiszitten te voorkomen en het beroep op kostbare jeugdzorg- en ondersteuningsvoorzieningen binnen de gemeente te verminderen.

We onderschrijven de ambitie om thuisnabij onderwijs voor alle kinderen te realiseren en het aantal thuiszitters terug te dringen. De huidige locatie van het SO in Veghel biedt op dit moment onvoldoende ruimte om het onderwijsaanbod uit te breiden met profiel 1 en 2. Daarnaast is het gebouw functioneel niet passend om te voorzien in de ondersteuningsbehoefte voor dit type leerlingen. Om het delen van expertise mogelijk te maken, is een voorziening nodig waar alle profielen binnen het SO onder één dak zijn ondergebracht.

NB: Dit sluit aan bij het onderzoek van Team Sygma waaruit volgt dat de locatie van het SO normatief passend is voor de huidige populatie, maar het een functionele mismatch is voor alle profielen (dus niet enkel profiel 1 en 2) om een specialistische voorziening te realiseren, laat staan voor eventuele groei.

In de planvorming van dit IHP wordt nader verkend welke huisvestingsmogelijkheden er zijn, zodat ook leerlingen met profiel 1 en 2 binnen Meierijstad onderwijs kunnen volgen. Daarbij wordt het verwachte aantal leerlingen in beeld gebracht. De toevoeging zal ook besproken moeten worden binnen het samenwerkingsverband.

Voortgezet onderwijs

Het voortgezet onderwijs in Meierijstad wordt verzorgd door OMO (Fioretti College en Zwijsen College in Veghel) en Sterk Regionaal Onderwijs (Elde College in Schijndel). In een Regionaal Plan Onderwijsvoorzieningen (RPO) stemmen de schoolbesturen het onderwijsaanbod op elkaar af, zodat jongeren voldoende keuze hebben binnen de regio. Samenwerking staat hierbij centraal. Voor de vo-scholen in Meierijstad is er op dit moment geen actueel RPO beschikbaar. In 2025 is overleg gevoerd en vastgesteld dat er op dit moment geen aanleiding is om het RPO te actualiseren[6].

Wanneer leerlingaantallen teruglopen en de continuïteit van een vak of onderwijsaanbod onder druk komt te staan, voeren de schoolbesturen open overleg over hoe het aanbod behouden kan blijven. Op deze manier kunnen jongeren kiezen voor de school die het beste bij hen past en

[6] Een RPO heeft een geldigheid van 5 jaar. Daarna moet tijdig een nieuw RPO volgen.

worden de nadelige gevolgen van leerlingendaling zoveel mogelijk opgevangen.

Sterk techniekonderwijs

Het programma Sterk Techniekonderwijs (STO) is in 2024 verlengd en bevindt zich nu in de tweede fase (2025–2029), met als doel het versterken van de regionale samenwerking tussen vmbo-scholen, mbo-instellingen en het bedrijfsleven. De overheid blijft jaarlijks €100 miljoen investeren om techniekonderwijs toekomstbestendig en breed toegankelijk te maken voor alle vmbo-leerlingen. In deze fase wordt ook nadrukkelijk ingezet op samenwerking met niet-technische vmbo-profielen en het primair onderwijs en loopt er een nieuw monitor- en evaluatieonderzoek om de voortgang te volgen tot 2030. Daarnaast vindt er in 2028 een profielwijziging plaats waardoor meer vrijheid voor scholen ontstaat om daar invulling aan te geven. Dit heeft ook effecten voor de ruimtevraag en behoefte op schoolniveau.

TechKwadraat Noordoost-Brabant

TechKwadraat Noordoost-Brabant is een aanvulling op STO en focust op technologie en digitaal geletterd onderwijs in het primair onderwijs, havo/vwo en vmbo-t. Er is aandacht voor de vraag hoe leerlingen technologie leren begrijpen, toepassen en ontwikkelen. Daarbij wordt gewerkt aan een doorlopende leerlijn voor digitale geletterdheid, wetenschap en technologie, en aan ondersteuning van leraren en scholen in de regio.

Richtinggevende beleidsuitgangspunten:

- In elke kern of wijk wordt minimaal één onderwijsvoorziening behouden, mits de kwaliteit van onderwijs en betaalbaarheid zijn gewaarborgd.
- Onderwijsvoorzieningen zijn toekomstbestendig, goed bereikbaar en gesitueerd binnen het voedingsgebied van de school.
- De gemeente en schoolbesturen streven naar het in stand houden en het versterken van onderwijsdiversiteit ten behoeve van keuzemogelijkheid voor ouders en kinderen.
- Bij teruglopend aanbod in een kern of wijk betrekt het schoolbestuur de gemeente actief.
- We streven naar een thuisnabij aanbod voor alle kinderen in het gespecialiseerd onderwijs.
- Het voortgezet onderwijs stemt het onderwijsaanbod af binnen de onderwijsregio Brabant-Oost, met samenwerking als leidend principe.

3.2 Doorlopende ontwikkellijn

Toekomstvisie Meierijstad

In de toekomstvisie Meierijstad is de ambitie uitgesproken om gelijke kansen te creëren voor alle kinderen. Dit wordt gerealiseerd via doorlopende ontwikkellijnen van kinderopvang naar de basisschool en vervolgens naar het voortgezet onderwijs. In 2040 is laaggeletterdheid verder teruggedrongen. Er is een intensievere samenwerking tussen onderwijs, kinderopvang en jeugdhulp. Ook is een stevige samenwerking tussen Onderwijs-Overheid-Ondernemers tot stand gekomen. Ingezet wordt op een leven lang ontwikkelen.

Meierijstad streeft naar een sterk onderwijsmilieu waarin kennis en talent centraal staan. Dit komt tot uiting in de ontwikkeling van de Beroepsonderwijscampus Meierijstad, een kennis- en innovatiecentrum op MBO+/Associate degree-niveau, dat nauw verbonden is met de regionale agrifood- en maakindustriesector. Hybride leeromgevingen, waarbij theorie op de campus wordt gecombineerd met praktijkervaring buiten de campus, vormen een belangrijk onderdeel van dit onderwijsmilieu. Daarnaast wordt ingezet op een mobiliteitscentrum dat omscholing en bijscholing faciliteert, zodat ook volwassenen zich blijvend kunnen ontwikkelen in aansluiting op de arbeidsmarkt.

De samenwerking met Metropool Regio Eindhoven (MRE) versterkt deze ambities. Binnen de MRE-agenda is naast wonen, werken en mobiliteit ook nadrukkelijk aandacht voor onderwijs, voorzieningen en talent.

3.2.1 Kindcentra/MFA

De schoolbesturen en de gemeente hebben het streven om een toegankelijk aanbod van kindvoorzieningen te realiseren in kindcentra (KC). In een KC werken onderwijs, kinderopvang en andere plusfuncties samen aan een doorlopende lijn (0-13 jaar) vanuit een gedeeld pedagogisch en didactisch concept. Nauwe samenwerking, gelijkwaardigheid als kindpartner (binnen de gestelde kaders) en vertrouwen tussen de betrokken partners is essentieel om de continuïteit in de samenwerking te waarborgen. Dit vindt bij voorkeur plaats in één gebouw of in de directe omgeving.

Bij nieuwbouw of renovatie is het realiseren van een kindcentrum het uitgangspunt. Door in een haalbaarheidsonderzoek[7] vanuit een wijkvisie[8] te redeneren en breed te kijken naar wat de wijk en haar bewoners nodig hebben ontstaat de ruimte om het gebouw doelgericht in te richten als multifunctionele accommodatie (MFA). Een MFA biedt de mogelijkheid om meerdere partijen, zoals onderwijs, kinderopvang en zorg (bijvoorbeeld jeugdhulp) onder één dak te huisvesten en structurele samenwerking duurzaam te verankeren. Het vroegtijdig maken van (integrale) plannen stelt in staat om het gebouw zodanig in te zetten, dat het samenwerking tussen onderwijs en partners faciliteert.

Bij bestaande bouw worden de mogelijkheden door het schoolbestuur onderzocht om samenwerking met partners binnen het bestaande gebouw zo optimaal mogelijk vorm te geven.

3.2.2 Samenwerking primair en voortgezet onderwijs

De doorlopende ontwikkellijn van kinderopvang en primair onderwijs, kan ook worden doorgetrokken naar het voortgezet onderwijs en vervolgonderwijs. Deze lijn strekt zich ook uit van het speciaal onderwijs naar voortgezet speciaal onderwijs, richting vervolgonderwijs, arbeid en dagbesteding. Bij elke transitie staat de warme overdracht centraal, zodat leerlingen goed worden begeleid naar een passende volgende stap[9].

In het voortgezet (speciaal) onderwijs ligt de nadruk op vaardigheden en competenties die nodig zijn in het vervolgonderwijs en in de samenleving. De samenwerking met het vervolgonderwijs en het bedrijfsleven geeft dit concreet vorm, bijvoorbeeld via gastlessen. Dit komt mooi naar voren in een hybride leeromgeving die ervarend leren mogelijk maakt. Denk aan de vormgeving van het techniekonderwijs in het po, het so en het vo. Aan de basis wordt meer accent op techniek gelegd en dat vindt zijn weg tot aan het vervolgonderwijs.

[7] Zie hoofdstuk uitvoeringsafspraken voor een nadere uitwerking van rollen en taken.
[8] Of de visie van een kern.
[9] Zoals vastgelegd in beleidskader voorschoolse voorzieningen en ontwikkelachterstanden, later geïntegreerd in het LEA.

Richtinggevende beleidsuitgangspunten:

- Bij nieuwbouw of renovatie is de realisatie van een kindcentrum (KC) het uitgangspunt, gericht op een doorlopende ontwikkellijn van 0 tot 13 jaar.
- Bij nieuwbouw of renovatie staat in het haalbaarheidsonderzoek de wijkvisie centraal: welke aanvullende functies zijn er nog meer nodig. Een multifunctionele accommodatie (MFA) biedt daarmee ruimte aan meerdere partners — onderwijs, kinderopvang en zorg — waarin actief met elkaar wordt samengewerkt.
- Bij bestaande bouw worden de mogelijkheden voor samenwerking binnen het gebouw actief onderzocht.
- Er is een doorlopende lijn van po en so naar het v(s)o en vervolgonderwijs, arbeid en dagbesteding, met aandacht voor warme overdracht en praktijkgericht leren — onder meer via samenwerking met het bedrijfsleven.

3.3 Inclusiever onderwijs

Landelijk kader

De route naar inclusief onderwijs in 2035 is verankerd in landelijke kaders. De Werkagenda Inclusief Onderwijs (OCW, 2023) stelt: *'Inclusief onderwijs gaat over jongeren met én zonder een extra ondersteuningsbehoefte. Zij gaan samen naar school en volgen zoveel mogelijk samen onderwijs, en iedereen hoort erbij.'*. De landelijke werkagenda sluit aan op het VN-verdrag Handicap (artikel 9 en 24).

Regionaal kader

De gemeente Meierijstad is onderdeel van twee samenwerkingsverbanden: 30-05 De Meijerij (Schijndel) en 30-06 (Sint-Oedenrode en Veghel). Binnen het Samenwerkingsverband werken scholen samen aan een netwerk waarin ieder kind, met of zonder ondersteuningsbehoefte, welkom is op een passende school in de buurt. De gezamenlijke missie is helder: ieder kind verdient een plek dichtbij huis, met de juiste ondersteuning en in een veilige, stimulerende leeromgeving.

De schoolbesturen en gemeente Meierijstad onderschrijven het belang van het aanbieden van passend en inclusief onderwijs. Kansengelijkheid voor alle leerlingen staat centraal: kinderen met en zonder ondersteuningsbehoefte groeien samen op, leren en spelen samen, en ieder kind ontwikkelt zich optimaal met de ondersteuning die daarvoor nodig is.

In het beleidsstuk de 'Lokale Inclusie Agenda Meierijstad: meedoen in Meierijstad' staat het volgende:

Het Samenwerkingsverband Primair Onderwijs 30 06, het Samenwerkingsverband Primair Onderwijs 30 05, het Samenwerkingsverband Voortgezet Onderwijs 30 05 en het Samenwerkingsverband Voortgezet Onderwijs 30 06 werken in de regio op drie terreinen aan inclusief onderwijs:

CONCEPT

- Organisatorische inclusie: thuisnabij naar school kunnen. Een dekkend netwerk aan voorzieningen creëren, zodat kinderen dichtbij huis een passende school kunnen vinden.
- Sociale inclusie: van en met elkaar leren. Kinderen ontmoeten elkaar en krijgen de kans om samen te leren. Sociale inclusie kun je vormgeven op het niveau van de buurt, op school en in de klas.
- (Pedagogisch-)Didactische inclusie: het omgaan met verschillen in de klas door professionals. Het tegemoetkomen aan de verschillende onderwijs- en ondersteuningsbehoeften, maar ook aan verschillende interesses en talenten van kinderen.

Elk samenwerkingsverband heeft hoe zij werken aan inclusief onderwijs uitgewerkt in hun eigen meerjarig ondersteuningsplan. Het tempo en de inhoud waarop naar inclusief onderwijs wordt gewerkt, is per school maatwerk. De afspraken hiervoor worden vastgelegd in de Lokaal Educatieve Agenda (LEA).

Wat betekent dit voor de huisvesting?

Passend en inclusief onderwijs vraagt om flexibele gebouwen die meer bieden dan een standaard klaslokaal. Een goed ontworpen leeromgeving draagt bij aan gelijke kansen, sociale verbinding en ontwikkelingsmogelijkheden voor álle leerlingen. Bij nieuwbouw en renovatie wordt rekening gehouden met:

- Fysieke toegankelijkheid — het gebouw voldoet aan NEN 9120 en is toegankelijk voor alle leerlingen, leerkrachten en ouders, ongeacht beperking of ondersteuningsbehoefte.
- Flexibele ruimten — ruimten zijn aanpasbaar in omvang en inrichting, zodat verschillende werkvormen, groepsgroottes en ondersteuningsbehoeften gefaciliteerd kunnen worden. Hoe deze flexibiliteit ontworpen wordt is ter beoordeling van de bouwheer.
- Aanvullende ruimten — zoals ruimten voor één-op-één begeleiding.
- Prikkelarme/aangepaste afwerking — aandacht voor visuele, auditieve en mobiliteit gerelateerde aspecten, zoals akoestiek.
- Ruimten voor plusfuncties (zorg) – onderdeel van het haalbaarheidsonderzoek[10] om dit in beeld te brengen. Mogelijk zijn deze te combineren met andere multifunctioneel inzetbare ruimten. Als dat niet het geval is, dan is een huurafspraak om extra meters te realiseren noodzakelijk.
- Waar mogelijk wordt ontmoeting (regulier, gespecialiseerd en kinderopvang) gestimuleerd door middel van gezamenlijke huisvesting of in de directe nabijheid van elkaar. Hierbij wordt altijd oog gehouden voor een passende omvang binnen de wijk en voor aansluiting bij het type so-leerling.

Voor bestaande voorzieningen die (nog) niet in aanmerking komen voor nieuwbouw of renovatie wordt per onderwijslocatie gekeken naar de mogelijkheden.

Meer meters

In het IHP 2022-2037 is vastgelegd dat voor scholen met minder dan 145 leerlingen bij (vervangende) nieuwbouw 50 bruto vierkante meter extra wordt gerealiseerd. Dit biedt de mogelijkheid om aanvullende ruimten te realiseren zoals ruimten voor één-op-één begeleiding. Per project dient deze aanvullende ruimtevraag inhoudelijk te worden onderbouwd, waarbij wordt aangetoond op welke wijze de extra ruimte bijdraagt aan inclusief onderwijs.

De investering in de extra vierkante meters wordt gepleegd vanuit de gemeente. De exploitatielasten komen voor rekening van het schoolbestuur. De investering wordt gepleegd bij (vervangende) nieuwbouw (of uitbreiding) en renovatie.

Ook voor kinderopvang geldt dat toegewerkt wordt naar inclusiviteit. Kinderen die gebruikmaken van regulier onderwijs hebben toegang tot reguliere kinderopvang, en andersom. Onderwijs- en kinderopvangpartners werken hierin nauw samen.

Daarnaast is er behoefte aan gespecialiseerde kinderopvang voor kinderen met een zwaardere ondersteuningsvraag. Bij voorkeur is deze gespecialiseerde kinderopvang gehuisvest bij of in de directe nabijheid van de gespecialiseerde onderwijsvoorziening. Deze nabijheid biedt kansen voor intensieve samenwerking op het gebied van expertise, begeleiding en

[10] Zie hoofdstuk uitvoeringsafspraken voor een nadere uitwerking van rollen en taken.

CONCEPT

doorgaande ontwikkellijnen, waardoor beter kan worden aangesloten op de individuele ondersteunings- en ontwikkelbehoeften van het kind.

Richtinggevende beleidsuitgangspunten:

- Kansengelijkheid voor alle leerlingen staat centraal: schoolgebouwen faciliteren inclusief onderwijs voor kinderen met en zonder ondersteuningsbehoefte.
- Bij nieuwbouw en renovatie voldoet het gebouw aan NEN 9120 en zijn ruimten flexibel, prikkelarm en geschikt voor diverse werkvormen en ondersteuningsbehoeften.
- Ontmoeting tussen regulier, gespecialiseerd onderwijs en kinderopvang wordt gestimuleerd door gezamenlijke of nabijgelegen huisvesting. Hierbij is nadrukkelijk aandacht voor een voorziening die past bij de omgeving qua omvang.
- Gespecialiseerde kinderopvang is bij voorkeur gehuisvest bij of nabij de gespecialiseerde onderwijsvoorziening, om intensieve samenwerking en doorgaande ontwikkellijnen mogelijk te maken.
- Bij nieuwbouw of renovatie van een school met minder dan 145 leerlingen kan het schoolbestuur meer meters voor inclusief onderwijs aanvragen via een onderbouwing.
- Binnen de reguliere kinderopvang is ook inclusie, samenwerking met het onderwijs is hiervoor noodzakelijk.

3.4 Dunbevolktheidstoeslag (stand juni 2025)

De rijksoverheid is voornemens de kleine scholentoeslag te vervangen door een dunbevolktheidstoeslag. Op dit moment is er de kleinescholentoeslag die kleine scholen helpt financieel te overleven, ongeacht hun locatie. Dit geldt zowel voor scholen in steden als op het platteland. De kleinescholentoeslag zal worden vervangen door een dunbevolktheidstoeslag.

Dit betekent dat de financiële steun specifiek gericht zal zijn op kleine scholen in dunbevolkte regio's, waar het behoud van deze scholen cruciaal is voor de leefbaarheid en het voorzieningenniveau. De gevolgen van de wijziging van deze regeling zijn:

- Steden: kleine scholen in stedelijke gebieden zullen geen aanspraak meer kunnen maken op de toeslag, wat kan leiden tot fusies of sluitingen.
- Platteland: de vrijgekomen middelen zullen worden herverdeeld naar scholen in dunbevolkte gebieden, om hen beter te ondersteunen.

Deze maatregel is bedoeld om de middelen efficiënter in te zetten en de samenwerking tussen scholen te stimuleren, vooral in stedelijke gebieden waar er een overschot aan kleine scholen is. Ook de regeling van de gemiddelde schoolgrootte om kleine scholen in stand te houden wordt mogelijk afgeschaft. Daarvoor in de plaats komt een afstands-criterium voor de instandhouding van kleine scholen. Het is onbekend wanneer deze wijziging wordt ingevoerd. Voor onderwijshuisvesting gaat dit in de steden mogelijk als gevolg hebben dat kleine scholen ophouden te bestaan en andere scholen groeien. Dit leidt tot verschuivingen in de behoefte aan onderwijshuisvesting.

In de gemeente Meierijstad zijn op dit moment 12 kleine scholen. De gevolgen van de invoering van de dunbevolktheidstoeslag in Nederland en ook in Meierijstad zijn nog niet bekend.

Richtinggevende beleidsuitgangspunten:

- Monitoren waar dit gevolgen kan hebben (bespreken in fase planvorming van het IHP- proces).

3.5 Onderwijs voor nieuwkomers

In het beleidsstuk ‘Lokaal Educatieve Agenda Meijerijstad 2026-2030' staat het volgende over onderwijs voor nieuwkomers:

NT2 en nieuwkomersonderwijs

Ook Meierijstad heeft te maken met een gevarieerde populatie nieuwkomers, zoals statushouders, vluchtelingen, arbeidsmigranten en expats. Vanuit de huidige onrust in de wereld voelen we voor de lange termijn een opdracht om nieuwkomers te verwelkomen en hen een goede

start te geven. Nieuwkomers hebben vaak een andere moedertaal en Nederlands als tweede taal. Meierijstad heeft vanuit kinderopvang en onderwijs aandacht voor tweetalig opvoeden en biedt expliciet via bijvoorbeeld tutoring en taal- en schakelklassen alle kinderen en jongeren de kans om zich de Nederlandse taal (en cultuur) eigen te maken. Wat bieden we?

0-4 jaar	Stromen in, in de kinderopvanglocaties in de gemeente, bij voorkeur in de VE-locaties
4-6 jaar	Stromen in op een nieuwkomerslocatie
(4)-6-12 jaar	Twee locaties (De Horizon en 't Talent) dompelen de kinderen (40 weken) onder in de Nederlandse taal en cultuur, zodat de groep kan instromen in regulier onderwijs.
12-15 jaar en 15-18 jaar	ISK bij Fioretti College (12-15 jaar) en bij KWI College (15-18 jaar). Doelgroep leert in anderhalf tot twee jaar alles over Nederland; de taal (begrijpen, spreken, lezen en schrijven), de cultuur en de maatschappij.

De kinderen die vanuit een nieuwkomerslocatie instromen in het reguliere onderwijs worden ambulant begeleid door de 'mobiele brigade'.

Tutoring

Sinds enkele jaren draait op de groepen 1-2 van bijna alle basisscholen de tutoring. De tutoring geeft een impuls aan de taalontwikkeling van jonge kinderen met een taalachterstand in de kleuterklas en draagt vanuit een directe samenwerking tussen gemeenten, kinderopvang en onderwijs bij aan gelijke kansen voor alle kinderen in Meierijstad. Vanuit deze tutoring stimuleren we taalontwikkeling van jonge, anderstalige of taalzwakke kinderen (van 4 tot 7 jaar) zodanig dat zij zonder of met zo min mogelijk taalachterstand kunnen starten in groep 3. In de praktijk krijgen de kinderen in kleine groepjes extra ondersteuning en uitdaging op het gebied van taal.

Het doel van de tutoring is zoveel mogelijk kinderen zonder taalachterstand te laten starten in groep 3.

3.6 Toekomstbestendig huisvesten

Tijdelijke huisvesting

Noodlokalen als tijdelijke huisvesting tijdens nieuwbouw of renovatie zijn kostbaar en de kosten fluctueren sterk. De gemeente zet daarom eerst in op slimme en kostenbesparende alternatieven, voordat wordt overgegaan op het huren van noodlokalen per project. Daarbij gelden de volgende mogelijke oplossingen:

- Een alternatieve positionering van de nieuwbouw op hetzelfde perceel waardoor het huidige gebouw in gebruik kan blijven tot de oplevering
- Gefaseerd bouwen en slopen waardoor het huidige gebouw deels inzetbaar blijft tijdens de nieuwbouw.
- Bestaand leegstaand (maatschappelijk) vastgoed.
- Wissellocatie: in de planning wordt, waar mogelijk, rekening gehouden met een locatie die opeenvolgend voor meerdere projecten kan worden ingezet. Dit kan een leegstaand schoolgebouw zijn of noodlokalen die na afronding van het ene project worden doorgeschoven (verplaatst) naar het volgende.

Belangrijke randvoorwaarden bij deze oplossingsrichtingen zijn dat de veiligheid te allen tijde gewaarborgd is en dat de school uiteindelijk op de meest geschikte locatie wordt gerealiseerd.

Doorverwijzen

Bij tijdelijk ruimtegebrek zonder noodzaak voor permanente uitbreiding wordt eerst gezocht naar oplossingen binnen bestaand maatschappelijk vastgoed, zoals een ander schoolgebouw. Alleen als dit niet mogelijk is, worden tijdelijke noodlokalen geplaatst.

Uitgangspunten bij doorverwijzen zijn:

- Loopafstand: de tijdelijke locatie bevindt zich binnen een veilige loopafstand van maximaal 2 kilometer van de oorspronkelijke school.
- Effectief ruimtegebruik: bij de beoordeling van beschikbare ruimte in een bestaand (school)gebouw wordt niet alleen gekeken naar de normatieve vierkante meters, maar ook naar de effectief bruikbare

CONCEPT

ruimte. Hierbij worden dezelfde uitgangspunten gehanteerd als bij het teruggeven van leegstand. Het moet gaan om aaneengesloten ruimten die zelfstandig te gebruiken zijn.
- Minimaal 2 à 3 groepen: Het minimum is twee groepen, maar het onderwijsconcept van de school kan vragen om meer groepen (bijvoorbeeld bij een jenaplanschool; al blijft dat altijd onderwerp van gesprek en dialoog; het is maatwerk per keer). Dit betekent dat bij een ruimtetekort van 1 groep er toch meer groepen doorverwezen worden.
- Een kindcentrum maakt van maximaal 2 locaties tegelijkertijd gebruik.

Sturen op leerlingenstromen of gebruik maken van een leerlingenstop wordt vanuit het onderwijsveld niet als een reële optie gezien. Dit beperkt de keuzevrijheid van ouders en leerlingen, botst met het streven naar gelijke kansen en inclusiviteit, kan onbedoeld leiden tot segregatie en sluit niet aan bij de onderwijsvisie van de scholen.

Toekomstbestendigheid

Gemeente en schoolbesturen streven naar optimale voorzieningen, afgestemd op inhoudelijke samenwerking, passend onderwijs en leerlingenontwikkeling. Bij zowel groei als krimp is tijdig anticiperen het uitgangspunt, met behoud van het onderwijs- en kinderopvangconcept.

Bij (vervangende) nieuwbouw of renovatie wordt rekening gehouden met toekomstige aanpasbaarheid op drie niveaus:

- Uitbreidingsmogelijkheden – bij planvorming wordt ruimte gereserveerd voor toekomstige uitbreiding, zonder dat dit het onderwijs- of kinderopvangconcept aantast.
- Aanpasbaarheid – het gebouw is flexibel inzetbaar bij groei, krimp of onderwijsontwikkeling. Het gebouw faciliteert de gebruikers, niet andersom. Het installatieconcept wordt zo gekozen dat grote investeringen bij aanpassingen zoveel mogelijk worden voorkomen.
- Transformeerbaarheid – bij scholen in kleine kernen wordt constructief rekening gehouden met een toekomstige functiewijziging, bijvoorbeeld naar woningen. Dit mag niet ten koste gaan van de bruikbaarheid als schoolgebouw.

Leegstand

Bij structurele leegstand[11] stelt de onderwijsorganisatie, in afstemming met de gemeente, een plan op om de capaciteit terug te brengen naar de werkelijke behoefte. Deze plannen zijn afgestemd op:

- Toekomstige normatieve ruimtebehoefte.
- Behoefte van kinderopvang en overige kindpartners.
- Maatschappelijke ontwikkelingen binnen een gebied (wijk/kernvisie).

Primair onderwijs

Vanuit het KC-concept zijn onderwijs en kinderopvang gelijkwaardig gehuisvest. Dit betekent dat bij krimp of groei niet automatisch de kinderopvang wijkt, maar dat gemeente, onderwijs en kinderopvang gezamenlijk naar oplossingen zoeken. Continuïteit staat voorop, zodat langdurige inhoudelijke samenwerking mogelijk blijft. Concreet: groei van de school mag niet leiden tot het verdringen van de kinderopvang. Over de bekostiging van een eventuele uitbreiding worden afspraken gemaakt binnen het IHP (zie paragraaf XX).

Een ander belangrijk element is dat de schoolorganisatie een geheel vormt en als zodanig kan functioneren. Daarom is het van belang om onderwijs zoveel als mogelijk vanuit één locatie aan te bieden opdat groepsdoorbrekend onderwijs en onderwijs op maat in groepen goed georganiseerd kan worden. De school vormt samen met de kinderopvang een geheel en wordt op een locatie gehuisvest (of kinderopvang in directe nabijheid).

Aandacht voor veiligheid in en rondom het gebouw is essentieel, ook voor de kinderopvang. Dit betreft onder meer:

- Verkeersveiligheid — verkeersstromen worden gescheiden zodat leerlingen zelfstandig en veilig naar school kunnen.

[11] De onderwijsorganisatie bepaalt in hoeverre leegstand een (financieel) probleem is.

CONCEPT

- Haal- en brengvoorzieningen — goede faciliteiten voor fietsers, met als doel autoverkeer rond de school te beperken.

Maximale omvang locatie

Het uitgangspunt is dat een kindcentrum waar mogelijk op één locatie gehuisvest blijft, vanwege de doorgaande ontwikkellijn voor kinderen. Tegelijkertijd kan per locatie sprake zijn van een maximale omvang: een grens aan wat het gebouw en het perceel verantwoord kunnen dragen. Dit kan betekenen dat verdere groei op een bestaande locatie niet altijd mogelijk of wenselijk is. Tijdens de planvorming wordt daarom per locatie onderzocht of sprake is van een maximale omvang. Daarbij wordt gekeken naar onder andere de beschikbare perceelruimte, de benodigde binnen- en buitenruimte, veiligheid, bereikbaarheid, parkeren, ruimtelijke inpassing en wet- en regelgeving. Waar nodig worden hierover nadere afspraken gemaakt tussen gemeente, schoolbesturen en kinderopvangorganisaties.

Parkeerbeleid

Parkeren rondom een school raakt direct aan zowel ruimtegebruik als verkeersveiligheid. In de gemeente Meierijstad is het Parkeerplan Meierijstad 2025, inclusief de bijbehorende Nota Parkeernormen Meierijstad 2025, van kracht. Dit beleidskader vervangt de voormalige Nota Parkeernormen uit 2018. De parkeernormen zijn gebiedsafhankelijk: de locatie van de ontwikkeling bepaalt welke normen van toepassing zijn, waarbij de gemeente zes gebiedszones hanteert. Het uitgangspunt blijft dat parkeren in eerste instantie op eigen terrein dient plaats te vinden (passend binnen parkeerregelgeving van de gemeente Meierijstad). Pas wanneer dit aantoonbaar niet mogelijk is, kan onder strikte voorwaarden gebruik worden gemaakt van bestaande particuliere parkeerplaatsen of restcapaciteit in de openbare ruimte. Dit dient uitgebreid en beargumenteerd te worden onderbouwd.

Gespecialiseerd onderwijs

Gebouwen voor gespecialiseerd onderwijs stellen specifieke eisen vanuit de zorgbehoefte en ontwikkeling van leerlingen. Bij huisvesting van het SO en VSO hebben we aandacht voor:

- Functioneel passend gebouw: het SO en VSO vragen om aanvullende kwaliteitseisen, waaronder toegankelijkheid, passende inrichting en de aanwezigheid van verzorgingsruimtes.
- Een breed aanbod op één locatie: dit faciliteert het delen van expertise en het aanbieden van een doorgaande ondersteuningsstructuur. Zorg en maatschappelijk werk maken hier integraal onderdeel van uit.
- Inclusieve omgeving: de locatie bevindt zich bij voorkeur in de nabijheid van andere voorzieningen, zoals regulier onderwijs, sportfaciliteiten en een kinderboerderij. Dit bevordert de sociale inclusie van leerlingen.
- Zorgvuldige inpassing in de omgeving: een geschikte locatie biedt voldoende ruimte en rust. Een te dichtbebouwde of drukke omgeving is niet wenselijk, zowel in het belang van de leerlingen als van omwonenden.
- Bereikbaarheid: een groot deel van de leerlingen is afhankelijk van leerlingenvervoer. De locatie beschikt over een goede aan- en afrijroute en voldoende ruimte voor het veilig ophalen en afzetten van leerlingen.
- Bekostiging: specifieke eisen vanuit zorgbehoefte en ontwikkeling van kinderen worden bekostigd vanuit de onderwijshuivestingsnormering waar het SBO, SO en VSO betreft. De inzet van externe zorgprofessionals en hun ruimtebehoefte vraagt om andere dekking van deze kosten.

Voortgezet onderwijs

Bij de nieuwbouw of renovatie van gebouwen voor het voortgezet onderwijs is het uitgangspunt om, ondanks de vaak grotere schaal, een kleinschalig en herkenbaar gevoel voor leerlingen te creëren.

De bereikbaarheid van de onderwijsvoorziening speelt voor het voortgezet onderwijs ook een belangrijke rol. De locatie is per fiets en met het openbaar busvervoer goed bereikbaar.

CONCEPT

Richtinggevende beleidsuitgangspunten:

- Gebouwen worden ontworpen op aanpasbaarheid: multifunctioneel inzetbaar bij zowel groei als krimp, zonder ingrijpende aanpassingen.
- Bij tijdelijke huisvesting wordt eerst gezocht naar slimme alternatieven (leegstaand vastgoed, wissellocaties) voordat noodlokalen worden ingezet.
- Bij structurele leegstand dat door het schoolbestuur als probleem wordt ervaren, stellen schoolbestuur en gemeente gezamenlijk een plan.
- Bij krimp of groei wijkt de kinderopvang niet automatisch; gemeente, onderwijs en kinderopvang zoeken gezamenlijk naar oplossingen, met continuïteit van samenwerking als uitgangspunt.
- Bij scholen in kleine kernen wordt constructief rekening gehouden met een toekomstige functiewijziging van het gebouw.
- Voorzieningen voor het gespecialiseerd onderwijs vragen specifieke eisen vanuit zorgbehoefte en ontwikkeling van leerlingen. Deze worden bekostigd vanuit de onderwijshuisvestingsnormering waar het voorzieningen voor SBO, SO en VSO betreft. De inzet van externe zorgprofessionals en hun ruimtebehoefte vraagt om andere dekking van deze kosten.

3.7 Breder denken en samenwerken

Samenwerking

In paragraaf 3.2.1 is beschreven dat bij nieuwbouw of renovatie breder wordt gekeken bij de ontwikkeling van een school door de wijkvisie mee te nemen. De wijkvisie is expliciet onderdeel van het haalbaarheidsonderzoek. Andere maatschappelijke functies worden niet bekostigd vanuit het budget voor onderwijshuisvesting, daarom wordt hierbij ook gekeken naar de aanvullende gemeentelijke opgaven en financieringsstromen. Op die manier wordt integraal afgewogen welke functies vanuit de gemeente kunnen worden toegevoegd.

Denkrichting: samenhang met andere geldstromen

Wanneer leerlingen niet goed op hun plek zitten binnen het onderwijs, leidt dit vaak tot een aanvullende ondersteuningsvraag vanuit de jeugdhulp/ggz (Jeugdwet). Deze ondersteuning wordt bekostigd uit gemeentelijke middelen binnen het sociaal domein.

Door onderwijs, kinderopvang en zorg vanaf de start beter te organiseren in samenhangende voorzieningen, wordt ingezet op preventie: het vroeg signaleren van ondersteuningsbehoeften en het tijdig bieden van passende ondersteuning binnen de eigen leef- en leeromgeving van het kind. Dit kan voorkomen dat zwaardere en duurdere zorgtrajecten nodig zijn.

Een integrale en goed georganiseerde aanpak leidt daarmee niet alleen tot betere ontwikkelkansen en continuïteit voor leerlingen, maar draagt ook bij aan een effectiever gebruik van publieke middelen uit verschillende domeinen (onderwijs, Jeugdwet en zorg).

Gezamenlijke ruimtegebruik

De gedachtegang is vaak dat het gezamenlijk huisvesten van maatschappelijke functies leidt tot een efficiëntieslag, waardoor minder maatschappelijke vierkante meters gerealiseerd hoeven te worden. In de praktijk blijkt echter dat deze ruimtelijke efficiëntiewinst beperkt is. De meerwaarde van het gezamenlijk huisvesten van maatschappelijke partners ligt vooral in het versterken van de inhoudelijke samenwerking en het creëren van een goede ontwikkelomgeving voor kinderen.

De efficiëntiewinst die wel gerealiseerd kan worden, zit voornamelijk in het aansluitend[12] gebruik van ruimtes die multifunctioneel inzetbaar zijn. Bijvoorbeeld het gebruik van lokalen door de BSO na schooltijd of het inzetten van ruimten voor wijkgerichte functies buiten schooltijd. De mogelijkheden per situatie worden vanuit de wijkvisie meegenomen in het haalbaarheidsonderzoek.

Daarnaast kan bij het ontwerp rekening worden gehouden met multifunctioneel gebruik buiten schooltijden. Door afsluitbare

[12] Gelijktijdig gebruik kan ook, maar ligt minder voor de hand.

gebouwonderdelen kunnen delen van de school toegankelijk worden gemaakt voor maatschappelijke activiteiten, sport, cultuur of buurtgebruik. Dit vraagt om een bewuste ontwerpkeuze en kan leiden tot aanvullende investeringen. Als voorwaarde geldt dat het multifunctioneel gebruik niet ten koste mag gaan van bestaande voorzieningen in de omgeving.

Richtinggevende beleidsuitgangspunten:

- De meerwaarde van gezamenlijke huisvesting ligt primair in inhoudelijke samenwerking en een goede ontwikkelomgeving voor kinderen — niet in ruimtelijke efficiëntie.
- Efficiëntiewinst wordt gerealiseerd via aansluitend gebruik van ruimten, zoals inzet van lokalen door BSO na schooltijd of wijkgerichte functies buiten schooluren.
- Andere maatschappelijke functies worden niet bekostigd vanuit het budget voor onderwijshuisvesting; aanvullende gemeentelijke opgaven en financieringsstromen worden integraal afgewogen.

3.8 Inclusie, gezondheid en bewegen

3.8.1 Toegankelijkheid

Toegankelijkheid vormt de basis van een inclusieve samenleving. Fysieke toegankelijkheid is de eerste stap naar inclusie. De gemeente streeft naar hoge toegankelijkheidsnormen voor alle openbare en multifunctionele gebouwen. Dat betekent barrièrevrije gebouwen voor mensen met fysieke beperkingen, zoals rolstoelgebruikers, ouderen en mensen met (tijdelijke) mobiliteitsproblemen. Voorbeelden zijn hellingbanen, automatische deuren en liften.

Minstens zo belangrijk is mentale toegankelijkheid. Gebouwen moeten een veilige, gastvrije en ondersteunende omgeving bieden voor iedereen, ongeacht achtergrond of mentale gesteldheid. Dit bereiken we door:

- Duidelijke communicatie, met eenvoudige taal en visuele hulpmiddelen;
- Ondersteuning bij cognitieve beperkingen, via rustige kleuren, goede verlichting en overzichtelijke indeling;
- Privacy en rust, door prikkelarme ruimtes, een warme en neutrale inrichting of kolfruimtes waar nodig.
- Goede akoestiek, door het beperken van galm, storende achtergrondgeluiden en geluidsoverlast tussen ruimten. Een prettige akoestische omgeving draagt bij aan concentratie, verstaanbaarheid, rust en een gevoel van veiligheid.

Een cruciaal aspect van inclusie is het waarborgen van toegankelijkheid van voorzieningen, zodat ieder persoon er gebruik van kan maken. NEN 9120 is het uitgangpunt voor toegankelijk bouwen van nieuwe gebouwen. NEN 9120 is een nieuwe norm (gepubliceerd op 3 februari 2025) die prestatie-eisen vastlegt voor de toegankelijkheid en bruikbaarheid van gebouwen. Ze geldt voor alle type gebouwen (nieuwbouw én verbouw) en is bedoeld om te zorgen dat gebouwen goed toegankelijk zijn voor iedereen, inclusief mensen met een beperking.

3.8.2 Binnenklimaat

Een goed binnenklimaat is van belang voor de gezondheid en leerprestaties van leerlingen en medewerkers. Hiervoor is het volgende in het IHP opgenomen:

Nieuwbouw en renovatie

Het uitgangspunt is gemiddeld Frisse Scholen Klasse B en de geldende eisen voor kinderopvang. Dit borgt een gezond, comfortabel en energiezuinig gebouw met goede prestaties op het gebied van luchtkwaliteit, temperatuur, licht en geluid.

Bestaande gebouwen

Ook voor bestaande gebouwen geldt de ambitie van een goed binnenklimaat. Investeringen hiervoor worden afgewogen tegen de verwachte resterende gebruiksduur van het gebouw. Het schoolbestuur brengt de huidige situatie en benodigde maatregelen in beeld en koppelt dit aan het onderhoudsplan.

CONCEPT

Verbeteringen aan het binnenklimaat vragen doorgaans om extra installaties, wat zowel investeringskosten als hogere exploitatielasten (energie en onderhoud) met zich meebrengt. Het is aan het schoolbestuur — eventueel samen met de kinderopvang — om te verkennen of de investering haalbaar is. De kinderopvangorganisatie investeert zelf of vergoedt haar aandeel via een huurvergoeding.

Naast installatietechnische maatregelen kunnen ook bouwkundige en klimaat adaptieve maatregelen verkend worden die bijdragen aan het verbeteren van het binnenklimaat (bijvoorbeeld bij hittestress). Hierbij kan gedacht worden aan groene gevels, zonwering, witte dakbedekking en andere klimaat adaptieve maatregelen.

Investeringen in binnenklimaat

Voor investeringen in het binnenklimaat is een spanning aanwezig vanuit investeringen. Zowel gemeente als schoolbesturen ontvangen hiervoor geen aanvullende bekostiging. Beide zien wel de noodzaak tot investeringen. Binnen het IHP wordt bij bestaande gebouwen ervoor gekozen investeringen in binnenklimaat mee te nemen op natuurlijke momenten, nieuwbouw of renovatie, tenzij vanuit de Rijksoverheid aanvullende bekostiging volgt.

Ondanks beperkte middelen investeren schoolbesturen soms zelf in het binnenklimaat van gebouwen die (nog) niet voor nieuwbouw of renovatie in aanmerking komen. Zo'n investering in kwaliteit en gezondheid mag er echter niet automatisch toe leiden dat het gebouw op de IHP-prioriteitenlijst naar achteren schuift. Dit kan alleen als schoolbestuur en gemeente daar samen bewust voor kiezen.

Overweging: koeling

Het koelen van een schoolgebouw is bij langdurige hitte een steeds groter (maatschappelijk) probleem. Door de toenemende warmte worden gebouwen zonder koeling overdag steeds warmer. Hierdoor kan een situatie ontstaan waarin de lesruimte geen gezonde leer- en werkomgeving meer is. Met de opwarming en hetere aanloopperiode tot aan de zomervakantie is dit een reëel vraagstuk.

- Bestaande bouw: om een gebouw optimaal te koelen is het van belang om te kijken naar de 'schil'. Wanneer de 'schil' van het gebouw optimaal is geïsoleerd blijft de warmte buiten het gebouw. Oplossingsrichtingen zijn: (na-)isoleren van de buitengevel, spouw en dak;
- Nieuwbouw: bij nieuwbouw wordt al rekening gehouden met de huidige isolatiewaarden. Een extra optie is het gebruikmaken van natuurlijke bouwmaterialen zoals hout.

Investering voor koeling kunnen aan de orde zijn bij natuurlijke momenten zoals (vervangende) nieuwbouw en renovatie en dan voor rekening van de gemeente komen. Bij bestaande bouw is dit een investering die onder in stand houden valt en voor rekening van het schoolbestuur komt. De exploitatielasten komen altijd voor rekening van het schoolbestuur.

3.8.3 Bewegen en bewegingsonderwijs

Een ander aspect van gezondheid is het bevorderen van bewegen. Bewegen draagt bij aan goede leerprestaties en de ontwikkeling van kinderen. De schoolomgeving wordt daarom ingericht om beweging te stimuleren, bijvoorbeeld via hoogteverschillen, klimmuren en beweegvriendelijk meubilair[13]. Daarnaast zijn er vanuit de gemeente zogenaamde beweegteams die in samenwerking met het onderwijs werken volgens het 2 + 1 + 2 model. Hierbij wordt ingezet op 2 uur bewegingsonderwijs tijdens schooltijd, 1 uur bewegen tijdens school in bijvoorbeeld pauzes en bewegend leren en 2 uur naschools bewegen.

[13] Hiervoor zal per keer gekeken moeten worden naar de bekostiging omdat in het standaardbudget voor een onderwijsvoorziening dit niet is meegenomen. Mogelijk dat subsidies of middelen vanuit ander beleid, zoals sport of preventie, aangewend kunnen worden.

Nieuwbouw en renovatie

Bij (vervangende) nieuwbouw of renovatie is het de ambitie om, aanvullend op de 3 m² verhard speelterrein/schoolplein per leerling zoals vastgelegd in de verordening, ook 2 m² per leerling aan onverhard speelterrein/schoolplein te realiseren. Dit sluit aan bij de aanbevelingen uit het kwaliteitskader huisvesting van Ruimte-OK, en wordt gerealiseerd als de omgeving en de locatie dit toelaat. Hierbij wordt ook gekeken naar het combineren van het schoolplein met het openbaar gebied. Het uitgangspunt is dat het schoolplein waar mogelijk openbaar toegankelijk is. Per locatie wordt echter situationeel beoordeeld of dit passend en wenselijk is. Dit is onder andere afhankelijk van de doelgroep, de functionaliteit van het gebouw en de directe omgeving. Daarbij staat de veiligheid van leerlingen, gebruikers en omwonenden altijd voorop.

De aanlegkosten van de extra vierkante meters komen voor rekening van gemeente, de bijbehorende exploitatielasten voor het schoolbestuur tenzij de extra vierkante meters onderdeel blijven van de openbare ruimte. Het is aan het schoolbestuur en de kinderopvangorganisaties om de buitenruimte (en binnenruimte) op een interessante wijze vanuit de gezamenlijke pedagogische visie vorm te geven en in te richten.

Daarnaast kan ook gedacht worden aan het realiseren van onderwijs- en kinderopvangvoorzieningen nabij of samen met sportvoorzieningen. In het voortgezet onderwijs is sprake van voldoende buitenruimte (sportvelden) voor het bewegingsonderwijs.

Bestaande locaties

Bij de bestaande locaties wordt de buitenruimte gehandhaafd en kan gekeken worden naar het 'vergroenen' van de pleinen. De kosten hiervan zijn voor het schoolbestuur. Voor de kinderopvang wordt voldaan aan de geldende regelgeving (ook bij bestaande bouw). Dit omvat o.a. minimaal 3 m² buitenspeelruimte per kind, alle speeltoestellen moeten voldoen aan NEN-EN 1176 en WAS-wetgeving en valdemping is verplicht bij toestellen met valhoogte >60 cm.

Bewegingsonderwijs

Het bewegingsonderwijs is een integraal onderdeel van het onderwijsaanbod. De uitgangspunten:

- De gemeente zorgt nu en in de toekomst voor voldoende ruimte om te voldoen aan de wettelijke plicht om alle groepen leerlingen in het primair onderwijs van 6 jaar en ouder minimaal 2 keer 45 minuten per week bewegingsonderwijs aan te bieden. Voor het voortgezet onderwijs voorziet zij in voldoende ruimte om te voldoen aan de wettelijke normen.
- Scholen onderzoeken zelf op welke wijze zij kinderen gedurende de schooltijd meer kunnen laten bewegen. Daarbij kan het gaan om bewegend leren, actieve pauzes, extra beweegmomenten of het benutten van binnen- en buitenruimten voor spel en beweging. De invulling hiervan is afhankelijk van de onderwijsvisie, de doelgroep, de beschikbare ruimte en de praktische mogelijkheden binnen de schoolorganisatie.
- Voor leerlingen van 4 en 5 jaar wordt of voorzien in een speellokaal in het schoolgebouw of 3,75 klokuur per week in een lokaal voor bewegingsonderwijs.

Masterplan binnensport

Het masterplan binnensport, vastgesteld door de gemeenteraad op 29 januari 2026, is leidend voor dit IHP. In het masterplan zijn voor het bewegingsonderwijs een aantal zaken vastgelegd.

Ten eerste is vastgelegd dat regulier bewegingsonderwijs overdag altijd voorrang heeft bij het inroosteren van accommodaties voor bewegingsonderwijs. Ten tweede omschrijft het masterplan de huidige problemen rondom akoestiek in sportzalen, de gestelde eisen aan akoestiek en waar de verantwoordelijkheden voor verbetering liggen (vanuit het masterplan is een budget opgenomen voor verbetering van de akoestiek vanuit zorgplicht). Voor renovaties of nieuwbouw van binnensportaccommodaties is de handleiding multifunctionele binnensportaccommodaties van Sportinfrastructuur van toepassing. Ten derde beschrijft het masterplan de omvang van zalen. Dit wordt aangehouden bij projecten (nieuwbouw of renovatie) die voortkomen uit het IHP en waar een voorziening voor bewegingsonderwijs aan de orde is.

CONCEPT

Voor bso-activiteiten in een gemeentelijke sportaccommodaties wordt een marktconforme huur in rekening gebracht bij de kinderopvangorganisatie.

3.9 Klimaatakkoord en duurzaamheid

Kwaliteit en duurzaamheid

Binnen het IHP worden, in lijn met de Duurzaamheidsvisie Meierijstad 2018 en het Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2023–2026, duurzaamheidsambities geformuleerd voor onderwijshuisvesting.

Meierijstad heeft de ambitie om in 2050 CO_2-neutraal te zijn, door middel van energiebesparing, duurzame opwekking en compensatie van CO_2-uitstoot. Voor het maatschappelijk vastgoed ziet de gemeente het als haar voorbeeldfunctie om in 2030 CO_2-neutraal te zijn, voor zover mogelijk.

Ontwikkeling Zero Emission Building (ZEB)

Landelijk/Europees kader

In Europa zijn afspraken gemaakt over de energietransitie in de gebouwde omgeving. Dit is vastgelegd in de Energy Performance of Buildings Directive (EPBD, mei 2024). De EPBD stelt als einddoel een emissievrije gebouwenvoorraad in 2050. Lidstaten moeten (op onderdelen) de EPBD eind mei 2026 omzetten naar nationaal beleid en regelgeving. Emissievrij betekent in de EPBD een Zero Emission Building (ZEB):

1. Zeer weinig energie nodig heeft voor verwarming en/of koeling.
2. Efficiënte installaties heeft.
3. Vrij is van fossiele emissies op het eigen perceel ("aardgasvrij").
4. De benodigde energie zoveel mogelijk invult met hernieuwbare energie door opwek op of bij het gebouw of via lokale warmtenetten.

Het ZEB-niveau verschilt tussen nieuwbouw en bestaande bouw; voor bestaande bouw geldt een lager ambitieniveau. Elk gebouw in Nederland moet in 2050 aardgasvrij zijn. Vanaf 2030 wordt op het energielabel vermeld of een gebouw hierop is voorbereid.

Voor het IHP gelden, in afwachting van de regelgeving en ontwikkeling van de methodiek, de volgende beleidsuitgangspunten:

1. Vanaf 1 januari 2030 verplichting tot ZEB bij nieuwbouw.
2. In 2050 is ZEB het einddoel voor bestaande bouw. Het benodigde ZEB-niveau wordt per 2026 bepaald op basis van de NTA8800. De renovatiestandaard wordt gebruikt bij de overgang naar het ZEB-niveau voor bestaande bouw, zodat eigenaren van utiliteitsgebouwen zoveel mogelijk stabiliteit hebben in waar ze hun gebouwen naartoe moeten renoveren.
3. Per 2030 moet 16% van de gebouwenvoorraad[14] voldoen aan minimale energieprestatie-eisen, per 2033 is dit 26%. Deze eisen worden uiterlijk in 2027 vastgelegd in het Besluit bouwwerken leefomgeving (hierna: Bbl).

In afwachting van de nieuwe regelgeving is het advies om uit te gaan van ZEB zodra deze bekend is voor nieuwbouw en bestaande bouw. Dit is afhankelijk van het moment dat de Nederlandse overheid Europese regelgeving heeft vertaald in Nederlandse regelgeving. Dit is een wetgevingsproces waarvan de doorlooptijd niet in te schatten is.

[14] Op dit moment is nog niet duidelijk of dit geldt op landelijk, provinciaal of gemeentelijk niveau. De Rijksoverheid heeft dit nog niet gespecificeerd naar de Nederlandse context.

CONCEPT

Nieuwbouw en renovatie

Voor nieuwbouw is de huidig wettelijke eis Bijna Energie Neutraal (BENG)[15]. Vooruitlopend op de wetgeving vanaf 2030 is de ambitie om een Energie Neutraal Gebouw (ENG) te realiseren: het saldo van energieverbruik en energieopbrengst, met betrekking tot gebouwgebonden energie, is daarmee nul. Deze ambitie is onderdeel van het haalbaarheidsonderzoek om de mogelijkheden van deze duurzaamheidsambities te onderzoeken. Daarnaast wordt gasloos gebouwd. Vanwege netcongestie kan het in sommige gevallen noodzakelijk zijn tijdelijk een gasaansluiting aan te houden.

Voor renovatie, als gelijkwaardig alternatief voor nieuwbouw, geldt het nastreven van dezelfde ambities als nieuwbouw.

Aanvullende duurzaamheidsambities bij nieuwbouw

Voor nieuwbouw is ENG, gasloos en gemiddeld Frisse Scholen klasse B het uitgangspunt. Het schoolbestuur kan (=keuze) binnen het beschikbare budget de (maatschappelijke) keuze maken om aanvullende duurzaamheidsambities te realiseren. Per project wordt een haalbaarheidsonderzoek opgesteld om de mogelijkheden van aanvullend duurzaamheidsambities te onderzoeken.

Verduurzamen als maatregel in dit IHP – op natuurlijke momenten

Investeringen in het verduurzamen van gebouwen vinden plaats bij natuurlijke momenten zoals (vervangende) nieuwbouw en renovatie. Daarbij is aandacht voor de mijlpalen uit het Klimaatakkoord en de Sectorale Routekaart. Schoolbesturen zijn vrij om, binnen de mogelijkheden die zij hebben, zelf maatregelen te treffen met betrekking tot het verduurzamen van onderwijsgebouwen. Zonder aanvullende financiering vanuit het rijk investeert de gemeente enkel op natuurlijke momenten.

Beproefde methoden

Bij het realiseren van onderwijshuisvesting worden beproefde methoden en bewezen technieken gehanteerd, waarvan de effectiviteit in de praktijk al is aangetoond. Potentiële duurzame alternatieven worden kritisch beoordeeld op hun daadwerkelijke impact.

Daarnaast zetten we in op kennisdeling en samenwerking. Het actief uitwisselen van best practices tussen scholen, schoolbesturen en de gemeente draagt bij aan een efficiënte aanpak en versnelt de realisatie van gezamenlijke doelen.

(Groenblauwe) (openbare) schoolpleinen

Groenblauwe schoolpleinen combineren natuur, water en educatie tot speelse en leerzame buitenruimtes met groen (bomen, gras en moestuinen) en blauw (wadi's of regenwateropvang). Deze schoolpleinen dragen extra bij aan bewegen, buitenlessen en klimaatadaptatie. Het streven is om groenblauwe schoolpleinen te realiseren bij (vervangende) nieuwbouw.

Het realiseren van groenblauwe openbare schoolpleinen brengt aanvullende investerings- en beheerkosten met zich mee. Bij de start van nieuwbouw- en renovatieprojecten wordt daarom onderzocht in hoeverre de realisatie van een groenblauw en/of openbaar schoolplein haalbaar en wenselijk is en op welke wijze de kostenverdeling tussen schoolbestuur en gemeente kan worden vormgegeven. Daarnaast wordt gekeken naar subsidies[16] en/of er binnen de gemeentelijke organisatie aanvullende financieringsmogelijkheden beschikbaar zijn, bijvoorbeeld vanuit programma's op het gebied van openbaar gebied, klimaatadaptatie, biodiversiteit, gezondheid of duurzaamheid.

Klimaatbestendig en biodiversiteit

Klimaatverandering leidt tot meer extreme buien, langere perioden van droogte en toenemende hitte in de bebouwde omgeving. Meierijstad werkt aan klimaatbestendigheid en meer biodiversiteit, onder andere via

[15] Opgenomen in Besluit Bouwwerken en Leefomgeving.

[16] Het gaat bij het moment van het project om actuele en beschikbare subsidies op landelijk, provinciaal of gemeentelijk niveau.

groenvoorziening, inrichting van de openbare ruimte en het tegengaan van verharding. Voor de schoolomgeving betekent dit: anticiperen op meer groen met biodiversiteitswaarde en het verminderen of voorkomen van verharding. Voorbeelden zijn het vergroenen van schoolpleinen of daken.

Overweging: prestatieafspraken

Bij het opleveren van nieuwe installaties is het aan te raden om prestatieafspraken te maken ten aanzien van (maximum) temperatuur, relatieve luchtvochtigheid, maximale CO_2 waardes en luchtverversing. Op deze manier zijn scholen voor een lange duur verzekerd van kwaliteit. Per project wordt gekeken op welke manier dit vorm krijgt.

NB: Wanneer het kwaliteitskader Frisse Scholen wordt aangehouden, zijn prestatieafspraken daarin verdisconteerd.

Slim bouwen

Bij (vervangende) nieuwbouw wordt in het ontwerp rekening gehouden met slimme bouwprincipes. Hierbij wordt ingezet op een optimale zonoriëntatie, hoge luchtdichtheid, zwaar geïsoleerde gebouwschil, constructies zonder koudebruggen en gebalanceerde ventilatie. Dit draagt bij aan een lagere energievraag.

Per project wordt een integrale afweging gemaakt op haalbaarheid, investeringskosten en levensduurkosten.

Netcongestie

Als een school in aanmerking komt voor (vervangende) nieuwbouw of renovatie, dient rekening gehouden te worden dat een mogelijk vol elektriciteitsnet kan leiden tot het tijdelijk niet aan kunnen sluiten van de school op dit net. Dit vraagt om een maatwerkoplossing per project. De oplossing en bijbehorende kosten zijn project en locatie afhankelijk. Een oplossing kan bijvoorbeeld zijn om een grotendeels zelfvoorzienende school te bouwen met een batterij[17] zodat een kleine aansluiting op het net kan volstaan. Als tijdelijke oplossing kan ook worden gedacht aan het voorlopig benutten van de gasaansluiting, waarbij het gebouw zodanig wordt gerealiseerd dat het op korte termijn relatief eenvoudig gasloos kan worden gemaakt.

Meerjarenonderhoudsplan (MJOP)

Schoolbesturen stellen een MJOP op en delen dit met de gemeente en het OOGO. Dit is een vast onderdeel van het opstellen van een IHP. De MJOP's geven een indicatie van de te verwachten onderhoudskosten voor de komende tien jaar.

Scholen met hoge MJOP-lasten vragen om vroegtijdige aandacht in de planvorming, omdat dit kan wijzen op de noodzaak van ingrijpend onderhoud, renovatie of vervangende nieuwbouw.

3.10 Flexibel bouwen: modulair en adaptief

Circulair

In 2050 bestaat in Meierijstad geen (rest)afval en verspilling meer. Alle materialen en gebouwen komen uit en keren terug in gezonde kringlopen (Duurzaamheidsvisie, 2018). Dit betekent dat nieuwe of te renoveren gebouwen levensloopbestendig en circulair worden gebouwd. Een hulpmiddel hierbij is om bij nieuwbouw en renovatie te werken met een registratie in een grondstoffendatabank. Dit bevordert het hergebruik van grondstoffen, wat de duurzaamheid ten goede komt. Per project bekijken gemeente en schoolbestuur samen of dit haalbaar is en wat het betekent voor de investering en exploitatie. Circulaire ambities zijn waardevol en worden aangemoedigd, maar mogen niet leiden tot het wegschuiven van andere noodzakelijke huisvestingsprojecten binnen het IHP.

Op dit moment onderzoekt de gemeente scenario's over hoe omgegaan kan worden met de financiële vertaling/ consequenties van circulariteit.

[17] Het kan ook gaan om een tijdelijke batterijvoorziening zodat met een kleine aansluiting van het net kan worden volstaan totdat een voldoende grote aansluiting is gerealiseerd.

CONCEPT

Modulair bouwen

Bij modulair bouwen wordt een gebouw samengesteld uit vooraf gemaakte modules. Dit kan gaan om complete volumes, maar ook om bijvoorbeeld wanden, vloeren en daken die op de locatie nog aan elkaar gekoppeld moet worden of om een combinatie van modulaire onderdelen met traditionele bouw. Verwachte voordelen, waarvan het in de praktijk afwachten is of deze daadwerkelijk behaald worden, zijn een snellere bouwtijd, minder bouwafval, constantere kwaliteit, flexibel en uitbreidbaar en duurzamer. Uitdagingen ten opzichte van traditionele bouw zijn het transport van grote modules, een beperktere ontwerpvrijheid en een betere voorbereiding is vereist omdat achteraf wijzigingen doorvoeren duurder is.

In Meierijstad wordt modulair bouwen niet gezien als doel op zichzelf, maar als mogelijk middel om te komen tot adaptieve en toekomstbestendige schoolgebouwen. De ambitie is dat schoolgebouwen beter kunnen inspelen op groei, krimp, veranderende onderwijsconcepten en mogelijke functiewijzigingen. Uit het onderzoek naar modulair en adaptief bouwen in Veghels Buiten blijkt dat adaptiviteit belangrijker is dan de keuze voor één specifiek bouwsysteem. Ook niet-modulaire of prefab gebouwen kunnen adaptief zijn, mits dit vanaf het begin als ontwerpuitgangspunt wordt meegenomen.

Voor permanente huisvesting worden adaptieve niet-modulaire bouw, prefab bouw en 2D-modulaire bouw als mogelijke oplossingsrichtingen beschouwd. 3D-modulaire bouw lijkt vooral kansrijk voor tijdelijke piekbehoeften, mits de kwaliteit, exploitatie, herbruikbaarheid en ruimtelijke inpassing voldoende geborgd zijn.

Daarbij wordt per project beoordeeld welke bouwmethode het beste past bij de opgave. De keuze voor modulair, prefab, traditioneel of een hybride bouwvorm mag nooit ten koste gaan van onderwijskwaliteit, functionaliteit, duurzaamheid, beeldkwaliteit of toekomstbestendigheid.

3.11 Standaardisatie

Landelijke ontwikkelingen, waaronder het Programma Onderwijshuisvesting (POHV) en de pilots vanuit Innovatief Programma Onderwijshuisvesting (IPOHV), laten zien dat er kansen liggen voor meer standaardisatie binnen de onderwijshuisvesting. Dit kan mogelijk bijdragen aan versnelling van bouwprocessen, efficiëntere voorbereiding en aanbesteding, kostenbeheersing en herhaalbare oplossingen met een constante kwaliteit.

De gemeente Meierijstad monitort deze landelijke ontwikkelingen en pilots actief. Daarbij wordt in het bijzonder gekeken naar de toepasbaarheid van bijvoorbeeld modulair, adaptief en circulair bouwen.

Per project blijft maatwerk noodzakelijk. Standaardisatie mag niet ten koste gaan van onderwijskundige kwaliteit, functionaliteit, ruimtelijke inpassing of de specifieke behoefte van een onderwijsvoorziening. De ervaringen uit de IPOHV-pilots worden daarom gevolgd en, waar relevant, meegenomen bij de verdere uitwerking van projecten binnen het IHP.

3.12 Maatregelen

Voor elke onderwijsvoorziening wordt binnen het IHP een maatwerkscenario beschreven dat leidend is voor de maatregelen en investeringen die de komende jaren door gemeente en schoolbesturen gepleegd worden. In het IHP wordt onderscheid gemaakt tussen schoolgebouwen die de komende periode in stand worden gehouden en gebouwen waar de noodzaak tot vervanging of een maatregel aanwezig is. In het IHP hanteren we daarom de volgende huisvestingsscenario's:

1. (Vervangende) nieuwbouw
2. Renovatie – 40 jaar levensduurverlengend
3. Positie herschikking
4. In stand houden
5. Afstoten

Per scenario wordt hieronder een nadere toelichting gegeven.

Het uitgangspunt is dat gekozen wordt voor vervangende nieuwbouw of een levensduurverlengende renovatie van 40 jaar, waarbij vanuit duurzaamheid levensduurverlengende renovatie het vertrekpunt vormt. Alleen wanneer daar zwaarwegende redenen voor zijn, kan worden gekozen voor een renovatie met een kortere levensduurverlenging van 25

CONCEPT

jaar. Dit kan bijvoorbeeld aan de orde zijn bij een onzeker toekomstperspectief, bijzondere gebouwkenmerken of een monumentale status. Per locatie wordt via een haalbaarheidsonderzoek bepaald welke oplossingsrichting het meest passend is: vervangende nieuwbouw of renovatie.

NB: vernieuwbouw waarbij het gebouw niet gesloopt wordt maar solide structurele elementen worden behouden is een vorm van renovatie met een levensduurverlenging van 40 jaar.

Maatregel 1: (Vervangende) nieuwbouw

Onder nieuwe gebouwen worden de schoolgebouwen verstaan waarvoor in het IHP een noodzaak tot vervanging wordt aangetoond. Deze gebouwen krijgen binnen afzienbare tijd een grootschalige ingreep in de vorm van vervangende nieuwbouw met een levensduur van 40 jaar.

Spelregels IHP – vervangende nieuwbouw

Voor de oplossingsrichting (vervangende) nieuwbouw[18] zijn de volgende spelregels van toepassing:

- Een haalbaarheidsonderzoek dient aan te tonen of nieuwbouw een beter alternatief is voor renovatie als daar geen direct uitsluitsel over wordt gegeven op basis van bepaalde context, bijvoorbeeld vanwege de locatie van woningbouw of in het kader van een brede ruimtelijke ontwikkeling.
- Het haalbaarheidsonderzoek wordt in gezamenlijkheid door gemeente en schoolbestuur uitgevoerd om eenzijdige sturing te voorkomen.
- De gemeente is verantwoordelijk voor de bekostiging van ENG, en gemiddeld Frisse Scholen klasse B. Per project wordt gekeken of en op welke wijze hogere duurzaamheidsambities worden gerealiseerd. Voor het budget wordt uitgegaan van realistische investeringsbedragen.
- Het schoolbestuur kan bijdragen om hogere duurzaamheidsambities te realiseren.
- Het schoolgebouw wordt aardgasloos gerealiseerd[19].

[18] Waar gesproken wordt over nieuwbouw kan ook vervangende nieuwbouw of uitbreiding gelezen worden in lijn met de huisvestingsverordening.

- De omschreven ambities voor flexibiliteit, inclusie en circulariteit dienen bij nieuwbouwprojecten zoveel mogelijk te worden geïntegreerd, passend binnen het budget.

Het realiseren van uitbreiding bij een schoolgebouw is een variant van nieuwbouw. Vaak gaat het hier om kleinere projecten waardoor het bedrag voor nieuwbouw kan oplopen (afhankelijk van de grootte). Bij een dergelijke kleine uitbreiding is het duurzaamheidsconcept van het bestaande gebouw leidend, waarbij gestreefd wordt naar minimaal BENG.

Maatregel 2: Renovatie – 40 jaar levensduurverlengend

Deze ingreep wordt beschouwd als een volwaardig alternatief voor vervangende nieuwbouw in lijn met de wetgeving in ontwikkeling. Hierbij wordt het bestaande gebouw aanzienlijk verbeterd, met als doel de levensduur met minstens 40 jaar te verlengen. Tegelijkertijd wordt het gebouw duurzamer en vereist het minder onderhoud. Daarnaast wordt ook een adequaat binnenklimaat meegenomen volgens de vereisten van gemiddeld Frisse Scholen klasse B. Omdat renovatie als een gelijkwaardig alternatief wordt beschouwd, worden dezelfde doelstellingen nagestreefd als bij nieuwbouw.

Bij renovatie wordt gekeken naar:

- Functionele staat: verbeteren van de functionaliteit (flexibiliteit, multifunctionaliteit en aansluiten onderwijs- en kinderopvangconcept).
- Technische staat: levensduurverlenging door investering in bouwkundige en installatietechnische ingrepen.
- Ruimtelijke staat.
- Verduurzaming van het gebouw.

Spelregels IHP - renovatie

- Een haalbaarheidsonderzoek toont of nieuwbouw een beter alternatief is dan renovatie wanneer daar geen direct uitsluitsel over wordt

[19] Bij een project kan bij realisatie op een bestaande locatie gekeken worden of een gasleiding in stand gehouden kan worden in verband met netcongestie.

CONCEPT

gegeven op basis van bepaalde context, bijvoorbeeld vanwege de locatie van woningbouw of in het kader van een brede ruimtelijke ontwikkeling.
- De gemeente en het schoolbestuur stellen gezamenlijk het haalbaarheidsonderzoek op om te voorkomen dat er eenzijdige sturing plaatsvindt.
- De bijdrage vanuit de gemeente is vergelijkbaar met de spelregels voor nieuwbouw.
- Er wordt gerekend met één investeringsbedrag voor zowel renovatie als (vervangende) nieuwbouw. De normatieve ruimtebehoefte voor nieuwbouw vormt de basis voor de indicatieve investeringskosten, waaruit ook renovatie bekostigd kan worden. Dit betekent dat als het huidige gebouw groter is dan de normatieve ruimtebehoefte, de investeringen uitgespreid worden over meer vierkante meters dan waarvoor de vergoeding is berekend (reductie kwaliteitsniveau), dan wel dat een deel wordt gesloopt.
- In het afwegingskader binnen het haalbaarheidsonderzoek dienen de volgende afwegingen ten grondslag te liggen aan de motivatie om te kiezen voor renovatie in plaats van nieuwbouw:
  - Het gebouw heeft een goede uitstraling, ligging en/of functionaliteit.
  - Het gebouw heeft verschillende bouwdelen.
  - Het gebouw heeft een hoge boekwaarde.
  - De exploitatie vormt geen probleem.
  - Renovatie vormt een duurzamer alternatief dan nieuwbouw, circulaire maatregelen worden hierin meegenomen.
  - Er ruimte is in het gebouw of op het terrein om het gewenste aanbod te realiseren.
  - Het gebouw dusdanig flexibel is dat er multifunctioneel gebruik van ruimten kan worden gemaakt en aanpassingen/uitbreidingen in de toekomst mogelijk zijn (indien gewenst).
  - Wel of geen inzet van tijdelijke huisvesting benodigd is. Hierbij is leidend dat kinderen rust nodig hebben om tot goede ontwikkelprestaties te komen en dat een school van maximaal 2 locaties tegelijkertijd gebruik maakt.
  - De omschreven ambities voor flexibiliteit, inclusie en circulariteit dienen bij renovatieprojecten zoveel mogelijk te worden geïntegreerd passend binnen het beschikbaar gestelde budget.

In het proces om te komen tot een afweging voor renovatie zijn nog vijf spelregels van toepassing:

- Als er aanleiding is om de bouwkundige en installatietechnische maatregelen ter discussie te stellen, kan een gebrekenrapportage inclusief maatregelen opgesteld worden ter onderbouwing.
- Er zijn argumenten om een bestaand gebouw toch te handhaven in plaats van (vervangende) nieuwbouw (bijvoorbeeld bij het behoud van de fundering om de CO_2-uitstoot te beperken. Dit dient uitgebreid beargumenteerd te worden in het haalbaarheidsonderzoek en betrokken organisaties komen in gezamenlijkheid tot een besluit. Daarna is het een maatregel die volgens de genoemde maatregelen voor bekostiging in aanmerking komt.
- Aandachtspunt voor in- of uitbreiden met behoud van onderwijs- en kinderopvangconcept.
- Aandacht voor de locatie (in de wijk/kern en leerlingenprognoses).
- Aandacht voor de klimaateffecten.

Maatregel 3: Positie herschikking

Dit betreft een activiteit waarbij twee onderwijsvoorzieningen een herschikking ondergaan waarbij schoolgebouwen onderling uitgeruild worden. Het doel is dat beide scholen daarmee meer passend gehuisvest zijn. Dit is een vorm van duurzaam hergebruik van bestaand vastgoed waarbij mogelijk een beperkt budget voor aanpassing, inhuizen, et cetera nodig is.

Maatregel 4: In stand houden

Dit betreft een activiteit van het schoolbestuur om een bestaand gebouw in stand te houden. Voor het kwaliteitsniveau geldt dat voor het gebouw een adequaat niveau gehandhaafd dient te worden. Hiervoor zet zij een deel van de ontvangen normatieve lumpsum-bekostiging in. Deze activiteit vergt geen bijdrage vanuit de gemeente.

CONCEPT

Maatregel 5: Afstoten

Rekening houdend met het scenario waarin een schoolbestuur besluit om het geven van onderwijs niet te continueren, wordt het gebouw teruggegeven aan de gemeente. Het gebouw verliest niet automatisch zijn onderwijsbestemming. Deze situatie doet zich voor bij gebouwen die niet langer als school in gebruik blijven en volgens de verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Meierijstad worden onttrokken aan de onderwijsbestemming. Het betreft ook gebouwen van scholen die zullen verhuizen naar nieuwbouw op een andere locatie. Zodra duidelijk is wat de gemeente met het vrijkomende gebouw voornemens is te doen, worden afspraken gemaakt over het gewenste opleverniveau. Daarmee wordt voorkomen dat onnodig kapitaal wordt geïnvesteerd in het op een hoger niveau in stand houden van een gebouw dat mogelijk op korte termijn gesloopt zal worden.

CONCEPT

ICS

ADVISEURS

Colofon

Datum: 4 september 2026
Auteur(s): Joëlle Wijntjens, Onno Damen en Sandra Kolen

info@icsadviseurs.nl
088 - 235 04 27

www.icsadviseurs.nl Onderdeel van **ICS Ruimteregie Groep BV**

